VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ TƯ

21.10.2026 (12.9 Bính Ngọ)

Số 126 (4417)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Quan hệ Việt Nam và Đan Mạch tiếp tục phát triển mạnh mẽ, mở ra những chân trời hợp tác mới

[2]

SỨC THUYẾT PHỤC CỦA THÔNG TIN ĐỐI NGOẠI

Phải bắt đầu từ chất lượng câu chuyện

[5]

SỬA BẢY LUẬT TRONG LĨNH VỰC VĂN HÓA, THÔNG TIN, THỂ THAO, DU LỊCH:

Tập trung xử lý những vấn đề thực sự cần thiết, cấp bách

[3]

Giao việc xứng tầm cho người tài

[7]

Phóng viên báo chí tác nghiệp tại danh thắng Tam Cốc - Bích Động (Ninh Bình) Ảnh: TR.HUẤN

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Quyền được phán xử?

● **ĐỖ CAO HUYỀN**

Từ cú va quệt xe đến cơn thịnh nộ chỉ sau vài câu nói, đó là cách người ta đối xử với nhau ngay giữa đường phố. Lẽ ra câu đầu tiên nên là: "Có ai bị sao không?", thì tiếc rằng, trong không ít trường hợp: "Mày đi đứng kiểu gì đấy?", "Biết bố mày là ai không?"... Sau câu hỏi, có thể là chửi bới, đe dọa và nắm đấm. Chẳng cần biết đúng sai, người to mồm hơn, hung hãn hơn đã giành được quyền phán xử. Văn minh khi tham gia giao thông mà khó vậy sao?

(Xem tiếp trang 2)

Vịnh đẹp thế giới ở Huế bị "bôi bẩn" không gian biển

[4]

ĐIỆN ẢNH VIỆT NAM:

Từ sức bật phòng vé đến hệ sinh thái công nghiệp văn hóa

[10]

Lê Văn Công và chiến thắng vượt lên màu huy chương

[15]

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Quan hệ Việt Nam và Đan Mạch tiếp tục phát triển mạnh mẽ, mở ra những chân trời hợp tác mới

Trong khuôn khổ chuyến thăm cấp Nhà nước Vương quốc Đan Mạch, sáng qua 20.10, giờ địa phương (chiều cùng ngày, giờ Hà Nội), tại thủ đô Copenhagen, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và Nhà vua Đan Mạch Frederik X gặp gỡ lãnh đạo một số doanh nghiệp tiêu biểu của Đan Mạch.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân cùng Nhà vua Đan Mạch Frederik X và Hoàng hậu cùng các đại biểu thực hiện nghi lễ chào cờ **Ảnh: Đ.KHOA**

Trước đó, trong khuôn khổ chuyến thăm cấp Nhà nước Vương quốc Đan Mạch, tối 19.10 (giờ địa phương), tại thủ đô Copenhagen, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân cùng Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam đã dự tiệc chiêu đãi cấp Nhà nước do Nhà vua Frederik X và Hoàng hậu chủ trì.

Phát biểu tại tiệc chiêu đãi, Nhà vua Frederik X bày tỏ vui mừng chào đón Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cùng phu nhân và Đoàn đại biểu cấp cao thăm cấp Nhà nước tới Đan Mạch. Chia sẻ gia đình có rất nhiều kỷ niệm đẹp từ Việt Nam, Nhà vua Frederik X cho biết Hoàng gia Đan Mạch có mối quan hệ và tình cảm đặc biệt đối với đất nước và con người Việt Nam. Hoàng thân Henrik, phu quân của Nữ hoàng Đan Mạch, đã từng có thời gian tương đối dài sinh sống và học tập tại Hà Nội, tại Việt Nam. Bản thân Nhà vua Frederik X là người rất yêu mến Việt Nam.

Bày tỏ ấn tượng trước sự phát triển nhanh chóng của Việt Nam, Nhà vua Frederik nhấn mạnh, hiện Việt Nam trở thành một điểm đến hấp dẫn thu hút các nhà đầu tư, trong đó có các doanh nghiệp Đan Mạch đang hoạt động tại Việt Nam. Không chỉ các doanh nghiệp Đan Mạch mà người dân Đan Mạch, nhất là các bạn trẻ Đan Mạch cũng ngày càng có nhiều chuyến hành trình trải nghiệm tại Việt Nam. Nhà vua Frederik X nhấn mạnh, năm 1971, giữa lúc Việt Nam còn chiến tranh và bị tàn phá nặng nề, Đan Mạch là một trong những nước phương Tây đầu tiên thiết lập quan hệ ngoại giao. Kể từ đó, mối quan hệ giữa hai nước đã phát triển với tốc độ nhanh chóng. Với chuyến thăm cấp Nhà nước lần này, hai bên sẽ thúc đẩy tăng cường quan hệ hợp tác giữa hai nước.

Đan Mạch và Việt Nam đều có nhiều thế mạnh riêng và có thể làm được nhiều hơn thế khi đồng hành cùng nhau. Đan Mạch khai thác hiệu quả năng lượng và năng lượng tái tạo, hàng hải, quản trị biển hiện đại đã và đang được áp dụng rộng rãi tại Việt Nam với tiềm năng hợp tác vẫn còn rất lớn. Việt Nam có nền kinh tế năng động với nguồn nhân lực trẻ, khát vọng xây dựng đất nước hùng cường, thịnh vượng, phát triển bền vững, lấy khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số làm động lực để trở thành quốc gia biển mạnh. Nhà vua Frederik X nêu rõ, Đan Mạch và Việt Nam có rất nhiều điểm chung; chuyến thăm này sẽ góp phần củng cố tình hữu nghị và thúc đẩy quan hệ đối tác giữa Đan Mạch và Việt Nam ngày càng phát triển tốt đẹp.

Trong không khí trang trọng của tiệc chiêu đãi, phát biểu đáp từ, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cảm ơn Nhà vua Frederik X và Hoàng hậu Mary, Hoàng gia, Chính phủ và nhân dân Đan Mạch đã dành cho Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam sự đón tiếp trọng thị, nồng hậu và những tình cảm ấm áp. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm bày tỏ, đến thăm Đan Mạch đúng vào dịp hai nước kỷ niệm 55 năm thiết lập quan hệ ngoại giao mang lại cảm xúc rất đặc biệt về một đất nước của những câu chuyện cổ tích Andersen nuôi dưỡng lòng nhân ái, niềm tin và khát vọng sống mãnh liệt, về tình cảm sâu sắc, có dấu ấn đậm nét của Hoàng gia Đan Mạch. Sự quan tâm và ủng hộ của Nhà vua, Hoàng hậu và Hoàng gia đối với các lĩnh vực như chuyển đổi xanh, phát triển bền vững, bảo vệ môi trường và đại dương cũng là những điểm gặp gỡ có ý nghĩa trong hành trình hợp tác giữa hai nước.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm khẳng định, trong kỷ nguyên phát triển mới, Việt Nam xác định Đan Mạch là người bạn, đối tác đồng hành quan trọng; mong muốn cùng Đan Mạch mở rộng không gian hợp tác trong các lĩnh vực mang ý nghĩa chiến lược của thời đại; tiếp tục phối hợp chặt chẽ với Đan Mạch tại Liên Hợp Quốc, trong khuôn khổ hợp tác giữa Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) - Liên minh châu Âu (EU) và các diễn đàn đa phương khác; cùng ủng hộ chủ nghĩa đa phương, tôn trọng luật pháp quốc tế. Việt Nam mong muốn Nhà vua, Hoàng gia, các nhà lãnh đạo, trí thức, học giả, chuyên gia, cộng đồng doanh nghiệp Đan Mạch tiếp tục đồng hành để viết tiếp những chương mới tươi sáng của hành trình hợp tác bền chặt Việt Nam - Đan Mạch.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm khẳng định, đã có những cuộc trao đổi chân thành và cởi mở với Nhà vua và các nhà lãnh đạo Đan Mạch. Hai bên đã chia sẻ tầm nhìn, thống nhất nhiều ý tưởng, cùng hướng tới tương lai hợp tác tươi sáng. Đối với nhân dân Việt Nam, Đan Mạch luôn là người bạn chân thành, thủy chung, hào hiệp. Việt Nam luôn trân trọng sự ủng hộ, giúp đỡ của Chính phủ và nhân dân Đan Mạch trong những giai đoạn khó khăn, cũng như những đóng góp quý báu cho công cuộc tái thiết và phát triển đất nước.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh, điều đáng quý là trên mỗi chặng đường phát triển của quan hệ hai nước, đều sự ủng hộ chân thành mà Nhà nước, Hoàng gia và nhân dân Đan Mạch đã dành cho đất nước và nhân dân Việt Nam trong suốt hơn nửa thế kỷ qua.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tin tưởng, trên nền tảng tình hữu nghị 55 năm, quan hệ Việt Nam và Đan Mạch tiếp tục phát triển mạnh mẽ, sâu rộng, thực chất hơn, mở ra những chân trời hợp tác mới, tin cậy và tôn trọng lẫn nhau, vì một kỷ nguyên hòa bình, hợp tác và thịnh vượng của hai dân tộc và toàn nhân loại.

P.V (tổng hợp)

Quyền được... (Tiếp theo trang 1)

Ngày 17.10, Công an TP.HCM tạm giữ hai tài xế dùng tuýp sắt, gạch đá choảng nhau trên quốc lộ 51, khiến giao thông ùn tắc. Trước đó, tại Tây Ninh, người đàn ông 64 tuổi đã tử vong thương tâm sau khi bị tài xế khác hành hung vì va chạm trên đường... Chiếc xe chỉ bị xước sơn, nhưng người phải trả giá bằng tính mạng, kẻ bằng những năm tháng mất tự do phía trước.

Vì sao chuyện nhỏ lại dẫn đến hậu quả khôn lường? Lâu nay, những vụ việc tương tự thường được giải thích bằng thói nóng nảy, thiếu kiềm chế. Nhưng có người sau khi cãi vã còn đuổi theo, chặn xe, kéo đối phương xuống đường để hành hung cho hả giận. Bởi họ cho rằng, hễ bị va chạm thì đương nhiên mình là nạn nhân; đã là nạn nhân thì có quyền nổi giận; và khi nổi giận thì được làm bất cứ điều gì để đòi lại công bằng. Mặc nhiên cho mình quyền trừng phạt người khác, còn bản thân... vô can.

Trớ trêu ở chỗ, người hùng hổ đòi công bằng lại đang xâm phạm quyền được an toàn của người khác. Cú đấm chẳng làm vết xước trên xe biến mất, cũng chẳng chứng minh được ai đi đúng luật. Vậy mà có người sẵn sàng biến chuyện có thể bồi thường thiệt hại thành vụ án hình sự, chỉ để hả giận và thỏa thói sĩ diện.

Nói đến sự nóng nảy, có lẽ cũng nên nhìn vào những áp lực mà người ta mang theo mỗi ngày. Cơm áo gạo tiền, công việc khó khăn, những mối quan hệ không phải lúc nào cũng xuôi chèo mát mái. Ra đường lại gặp cảnh xe cộ chen chúc, tắc đường, tiếng còi inh ỏi, đôi khi thêm cả những người đi đứng bất chấp luật lệ. Bao nhiêu chuyện bực mình dồn lại, gặp cú va quệt là nổi cơn tam bành. Có những ngày chính chúng ta cũng thấy mình dễ cáu hơn thường lệ, chỉ mong mau về đến nhà cho yên thân.

Nhưng hàng triệu người cùng chịu những sức ép ấy, đâu phải ai cũng lao vào ẩu đả. Cơn giận có thể đến rất nhanh, nhất là khi đang mệt mỏi lại bị người khác lớn tiếng, xúc phạm. Thói sĩ diện càng khiến người ta khó dừng. Sợ bị coi thường, sợ mang tiếng yếu thế, đã trót lớn tiếng thì càng khó xuống nước. Có người sẵn sàng lao vào tấn công đối phương để chứng tỏ bản lĩnh, nhưng một lời xin lỗi thì nhất quyết không... can đảm mở miệng. Dường như với họ, nhận lỗi là hèn, ra tay đánh người mới là trang hảo hán. Chuyện càng dễ đi xa khi xung quanh có thêm khán giả. Càng được chú ý lại càng hung hăng. Đến khi đoạn clip lan truyền trên mạng, công an vào cuộc, nhìn lại màn thể hiện của mình thì muốn xin lỗi cũng đã muộn.

Giữ được bình tĩnh khi mọi chuyện đang yên ổn thì dễ, cái khó là lúc bị người khác tạt đầu, va quệt, thậm chí buông lời khó nghe, mình vẫn đủ tỉnh táo để biết việc gì nên làm. Chỉ cần một bên chịu hạ giọng, một lời xin lỗi được nói ra đúng lúc, chuyện đã có thể dừng lại. Còn nếu đối phương cố tình gây sự, càng cần tránh để mình bị cuốn vào cuộc ẩu đả. Pháp luật đã có quy định về giải quyết va chạm giao thông, bồi thường thiệt hại và xử lý hành vi gây rối, hành hung. Người ta học luật, thi sát hạch để được cầm lái, nhưng ra đường lại hành xử như thể chẳng có luật pháp nào ràng buộc mình. Những vụ hành hung phải được xử lý thật nghiêm, bởi sự an toàn của người dân không thể phụ thuộc vào tính khí thất thường của một ai đó... đang bực mình.

Lâu nay, nói đến văn hóa giao thông là nói đến vượt đèn đỏ, lấn làn, phóng nhanh, vượt ẩu. Nhưng còn cách ứng xử khi xảy ra va chạm? Một người đi đúng phần đường, chấp hành tín hiệu đèn vẫn có thể khiến người khác khiếp sợ nếu sẵn sàng dùng vũ lực. Đường phố cần thêm cầu vượt, thêm camera AI, thêm những biện pháp quản lý nghiêm khắc. Nhưng giữa dòng xe lăn bánh hối hả ngoài kia, điều ai cũng mong mỏi vẫn là được đi đến nơi, về đến chốn.

Có lỗi phải chịu trách nhiệm, bị thiệt hại có quyền yêu cầu bồi thường. Mọi chuyện đều có pháp luật giải quyết. Với mỗi người, biết kiềm chế lúc nóng giận cũng là cách tự bảo vệ mình và những người thân đang chờ ở nhà. ■

SỬA BẢY LUẬT TRONG LĨNH VỰC VĂN HÓA, THÔNG TIN, THỂ THAO, DU LỊCH:

Tập trung xử lý những vấn đề thực sự cần thiết, cấp bách

● **THU SÂM - XUÂN TRƯỜNG; ảnh: TR.HUẤN**

Chiều qua 20.10, tại kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XVI, thừa ủy quyền của Thủ tướng Chính phủ, Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh trình bày Tờ trình dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của 7 luật thuộc lĩnh vực văn hóa, thông tin, thể thao và du lịch.

Trình bày Tờ trình, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cho biết, trên cơ sở tiếp thu ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Báo cáo thẩm tra của Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội, Chính phủ đã có Tờ trình về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thể dục, thể thao; Luật Du lịch; Luật Thư viện; Luật Điện ảnh; Luật Di sản văn hóa; Luật Quảng cáo và Luật Báo chí.

Đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, tháo gỡ vướng mắc từ thực tiễn

Theo Bộ trưởng, việc sửa đổi, bổ sung một số điều của 7 luật nhằm bảo đảm phù hợp với mô hình chính quyền địa phương hai cấp; đẩy mạnh phân quyền, phân cấp; cắt giảm, đơn giản hóa thủ tục hành chính, điều kiện đầu tư, kinh doanh; đồng thời tháo gỡ những vướng mắc phát sinh trong thực tiễn. Việc sửa đổi tập trung vào những vấn đề cần thiết, cấp bách, bảo đảm đúng thẩm quyền của Quốc hội, phù hợp với Hiến pháp. Dự thảo cũng được rà soát nhằm bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ với hệ thống pháp luật hiện hành và các điều ước quốc tế có liên quan; không làm phát sinh thủ tục hành chính.

Về những nội dung chủ yếu, Bộ trưởng cho biết, Luật Thể dục, thể thao sửa đổi, bổ sung 5/77 điều, trọng tâm là phân cấp, phân quyền; chuyển thẩm quyền thực hiện hai nhiệm vụ từ Thủ tướng Chính phủ sang Bộ trưởng Bộ GD&ĐT và Bộ trưởng Bộ VHTTDL. Luật Du lịch sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ 38/78 điều, tập trung vào bốn nhóm nội dung: Phân cấp thẩm quyền công nhận, thu hồi quyết định công nhận điểm du lịch hoặc khu du lịch quốc gia nằm trên địa bàn hai đơn vị hành chính cấp tỉnh; đơn giản hóa điều kiện kinh doanh, thủ tục cấp phép lữ hành và hoạt động hướng dẫn du lịch; bổ sung quy định về loại hình lưu trú mới, thẻ hướng dẫn viên điện tử, công nhận văn bằng nước ngoài. Đồng thời, bãi bỏ quy định về quy hoạch du lịch và quy định về cấp ngân sách nhà nước hằng năm bổ sung cho Quỹ hỗ trợ phát triển du lịch, nhằm bảo đảm tính thống nhất của hệ thống pháp luật.

Luật Thư viện sửa đổi, bổ sung 4/52 điều theo hướng hoàn thiện quy định về thư viện cấp tỉnh, cấp xã phù hợp với mô hình chính quyền địa phương hai cấp; phân cấp thẩm quyền tiếp nhận thông báo hoạt động thư viện, đồng thời chuyển mạnh từ cơ chế tiền kiểm sang hậu kiểm. Luật Điện ảnh sửa đổi, bổ sung 8/50 điều, tập trung hoàn thiện cơ chế đặt hàng, giao nhiệm vụ, đấu thầu và hỗ trợ kinh phí sản xuất phim phục vụ nhiệm vụ chính trị; tăng cường trách nhiệm của các chủ thể trong quản lý, kiểm soát, xử lý vi phạm đối với phim trên không gian mạng. Dự thảo cũng phân cấp thẩm quyền cấp phép một số hoạt động điện ảnh có yếu tố nước ngoài; đơn giản hóa hồ sơ và rút ngắn thời gian giải quyết thủ tục hành chính. Đối với Luật Di sản văn hóa, dự thảo sửa đổi, bổ sung 9/95 điều, tập trung phân cấp một số thẩm quyền liên quan đến hồ sơ di sản thuộc danh mục UNESCO từ Thủ tướng Chính phủ sang Bộ trưởng Bộ VHTTDL, Chủ tịch UBND cấp tỉnh; đơn giản hóa thủ tục và phân cấp một số thẩm quyền liên quan đến tu bổ, phục hồi di tích.

Bên cạnh đó, tháo gỡ vướng mắc về điều kiện thăm dò, khai quật khảo cổ phục vụ nghiên cứu, bảo tồn; sửa đổi điều kiện hành nghề bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích phù hợp với pháp luật về xây dựng; đơn giản hóa quy định về kinh doanh dịch vụ bảo tàng. Luật Quảng cáo sửa đổi, bổ sung 11/43 điều theo hướng bỏ yêu cầu giấy phép riêng đối với kênh chương trình chuyên quảng cáo của cơ quan báo nói, báo hình; bãi bỏ các quy định về quy hoạch quảng cáo ngoài trời. Đối với Luật Báo chí, dự thảo tập trung cắt giảm, đơn giản hóa thủ tục hành chính, chuyển một số trường hợp thay đổi nội dung cấp giấy phép hoạt động báo chí từ cơ chế xin chấp thuận sang thông báo với cơ quan quản lý nhà nước về báo chí.

Toàn cảnh phiên họp

Thừa ủy quyền của Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh trình bày Tờ trình về dự án Luật

Dự thảo thể hiện tinh thần đổi mới tư duy lập pháp

Trình bày Báo cáo thẩm tra, Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội Nguyễn Đắc Vinh cho biết, Ủy ban tán thành sự cần thiết ban hành Luật nhằm kịp thời thể chế hóa quan điểm, chủ trương của Đảng về đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy nhà nước, vận hành chính quyền địa phương hai cấp; đẩy mạnh phân quyền, phân cấp, cải cách thủ tục hành chính và chuyển đổi số.

Ủy ban cơ bản nhất trí với phạm vi sửa đổi, bổ sung. Sau khi tiếp thu ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và các cơ quan thẩm tra, cơ quan chủ trì soạn thảo đã đưa ra khỏi dự thảo 13 nội dung chính sách mới chưa được đánh giá tác động đầy đủ, để tiếp tục nghiên cứu khi sửa đổi toàn diện các luật chuyên ngành. Dự thảo sau chỉnh lý tập trung xử lý những vấn đề thực sự cần thiết, cấp bách, có đủ cơ sở chính trị, pháp lý và thực tiễn. Theo Chủ nhiệm Nguyễn Đắc Vinh, việc tiếp thu, chỉnh lý dự thảo thể hiện tinh thần đổi mới tư duy lập pháp, chỉ quy định những nội dung "đã chín, đã rõ", mang tính nguyên tắc và thuộc thẩm quyền của Quốc hội. Ủy ban đánh giá hồ sơ dự án Luật được chuẩn bị đầy đủ theo quy định; cơ quan chủ trì soạn thảo đã nghiêm túc tiếp thu các ý kiến để hoàn thiện hồ sơ trình Quốc hội. Tuy nhiên, cần tiếp tục rà soát sự thống nhất giữa dự thảo Luật với các dự thảo nghị định, thông tư hướng dẫn thi hành, bảo đảm tính đồng bộ và khả thi.

Thảo luận tại tổ về dự án Luật, các đại biểu đã đánh giá cao Ban soạn thảo và cơ quan thẩm tra dự án Luật. Trong đó đại biểu Tạ Đình Thi (Hà Nội) đề nghị việc sửa đổi Luật Du lịch cần hướng tới phát huy tiềm năng du lịch Việt Nam, đặc biệt là du lịch biển, đảo, đồng thời đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ và chuyển đổi số. Đại biểu đề xuất bổ sung khái niệm "du lịch biển, đảo", "sản phẩm du lịch biển, đảo"; quy định rõ chính sách ưu đãi, hỗ trợ đầu tư đối với các khu du lịch quốc gia ven biển, hải đảo; phát triển du lịch tàu biển, du lịch sinh thái biển, kết nối các tuyến du lịch đất liền với đảo và khuyến khích du lịch cộng đồng tại các đặc khu. Đặc biệt, đại biểu nhấn mạnh yêu cầu phát triển du lịch biển gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh, bảo vệ chủ quyền biển, đảo và bảo tồn đa dạng sinh học; không đánh đổi môi trường lấy tăng trưởng du lịch đơn thuần.

Góp ý đối với Luật Thư viện, đại biểu Nguyễn Hoàng Trường (Hà Nội) chỉ ra những khó khăn khi thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp, đặc biệt là việc chuyển trách nhiệm quản lý mạng lưới thư viện từ cấp huyện về cấp xã, trong điều kiện đội ngũ công chức thiếu chuyên môn sâu, cơ sở vật chất và kinh phí số hóa còn hạn chế. Đại biểu đề xuất giao cơ quan chuyên môn về văn hóa cấp tỉnh tiếp nhận thông báo và thực hiện hậu kiểm đối với một số loại hình thư viện quy mô lớn, hoạt động liên xã. Đồng thời, bổ sung trách nhiệm của chính quyền cấp tỉnh trong bố trí kinh phí ngân sách, quỹ đất và tổ chức tập huấn nghiệp vụ cho cán bộ cấp xã.

Việc sửa đổi, bổ sung 7 luật thuộc lĩnh vực văn hóa, thông tin, thể thao và du lịch nhằm tiếp tục hoàn thiện hành lang pháp lý, đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, tháo gỡ khó khăn trong thực tiễn. Các ý kiến thẩm tra và góp ý của đại biểu Quốc hội sẽ là cơ sở để tiếp tục hoàn thiện dự thảo, bảo đảm quy định sau khi ban hành có tính đồng bộ, khả thi, đáp ứng yêu cầu quản lý và phát triển trong giai đoạn mới. ■

Hà Nội quy định 18 loại cây cấm trồng trên địa bàn

Hôm qua 20.10, UBND thành phố Hà Nội ban hành quy định quản lý công viên, cây xanh, mặt nước trên địa bàn thành phố Hà Nội. Trong đó, quy định nêu rõ danh mục 18 loại cây cấm trồng trên địa bàn thành phố gồm: Bã đậu (vông đồng); bồ hòn; bồ kết; cao su; cô ca cảnh; bông gòn; lòng mức (các loại); mã tiền; me keo; ô đầu (củ gấu tàu); dướng; xiro; sưng Nam Bộ, sơn lu; tỏi độc; thông thiên; trúc đào; trứng cá; dâu da.

Cùng với đó, quy định cũng nêu rõ danh mục 33 loại cây xanh được trồng trên đường và khu vực công cộng gồm: Ban trắng; ban tím (ban hoàng hậu); bàng lá nhỏ (bàng đài loan); bằng lăng; chà là; chiêu liêu; chuông vàng; cọ dầu; dầu rái; giáng hương cầu gai (hương vườn); hoàng lan; kèn hồng; lát hoa; lộc vừng; long não; muồng hoàng yến; muồng hoa đào; muồng ngủ; ngọc lan; nhội; Osaka (đậu san hô đỏ); phong linh; phượng vĩ; quếch (gội trắng); sang lẻ; sảng nhung (sang); sao đen; sấu; cơm nguội (sếu); sưa đỏ; thàn mát; vàng anh; xoài.

Cũng theo quy định quản lý công viên, cây xanh, mặt nước trên địa bàn thành phố, đối với chủng loại cây khác, tiếp tục nghiên cứu, rà soát, lựa chọn loài cây phù hợp để bổ sung vào trong danh mục. Đối với chủng loại cây du nhập từ nước ngoài phải có nguồn gốc xuất xứ và xin ý kiến cơ quan chuyên môn trước khi trồng thử nghiệm để đánh giá bổ sung vào trong danh mục, đảm bảo không ảnh hưởng đến hệ thống hạ tầng kỹ thuật, không gian công cộng và cảnh quan đô thị.

Trước đó, ngày 15.9, Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội vừa ký phê duyệt Đề án quản lý phát triển hệ thống cây xanh, công viên, vườn hoa, mặt nước trên địa bàn thành phố Hà Nội. Theo đề án, thành phố Hà Nội có hơn 1000 tuyến với nhiều chủng loại cây và sự phân bố khác nhau theo tính chất tuyến đường, văn hóa lịch sử, tính chất này đặc biệt quan trọng đối với khu vực nội đô và nội đô lịch sử. Định hướng quy hoạch hệ thống cây xanh đô thị cho các tuyến phố chính tại khu vực trung tâm Hà Nội, được phân chia thành sáu nhóm tuyến đặc trưng gồm: Tuyến phố ký ức, tuyến hồ xanh di sản, tuyến chính trị - nghi lễ, tuyến văn hóa - cư trú nội đô, tuyến thương mại - dịch vụ và các trục giao thông lớn - cửa ngõ. Cụ thể, nhóm tuyến phố ký ức (khu vực Ba Đình - Hoàn Kiếm) là những tuyến đường mang đậm dấu ấn lịch sử với hệ thống cây cổ thụ đặc trưng.

Được định hướng bảo tồn và phát huy giá trị cảnh quan lịch sử. Các loài cây chủ đạo là những cây bóng mát lâu năm như sấu, nhội, thàn mát, quếch, sao đen… Việc trồng cây được phân đoạn theo từng tuyến để tạo bản sắc riêng. Bên cạnh tầng cây cao, hệ thống cây xanh được tổ chức đa tầng gồm cây leo (mai hoàng yến, sử quân tử, đai vàng) và cây bụi, hoa thấp (lài tây, lan rẻ quạt, chuỗi ngọc, nguyệt quế…), tạo nên không gian xanh phong phú...

P.V

Vịnh đẹp thế giới ở Huế bị "bôi bẩn" không gian biển

● **Bài, ảnh: SƠN THÙY**

Nhiều hàng quán ở ven biển các khu vực Bình An, Loan Lý, Đông Dương của xã Chân Mây - Lăng Cô (TP Huế) lấn chiếm bãi biển suốt thời gian dài, gây ảnh hưởng đến việc quản lý, sử dụng không gian ven biển theo quy hoạch và các quy định của pháp luật.

Theo ghi nhận của phóng viên *Văn Hóa*, tại nhiều bãi biển cộng đồng trên địa bàn xã Chân Mây - Lăng Cô đã xuất hiện nhiều hàng quán kinh doanh dịch vụ ẩm thực với quy mô khá lớn. Những nhà hàng này đã được dựng lên từ nhiều năm trước, sau đó dần mở rộng diện tích, lấn chiếm về phía bãi biển.

Tại bãi biển thôn Đông Dương, nhiều nhà hàng hải sản như Bé Muối, Hoàng Nhi, Bé Ngọc… dựng sát bãi biển, lấn rộng ra khu vực hành lang bảo vệ bờ biển Lăng Cô. Các chủ nhà hàng đã cho xây dựng các trụ cột bê tông kiên cố cắm xuống bãi biển, dựng sàn và mái che để tổ chức hoạt động kinh doanh dịch vụ. Thời gian qua, người dân đã nhiều lần phản ánh tình trạng lấn chiếm không gian bãi biển này cũng như việc kinh doanh gây ô nhiễm môi trường khi rác thải đổ ra bãi cát ven biển. Đại diện UBND xã Chân Mây - Lăng Cô cho biết, tình trạng hàng quán kinh doanh lấn chiếm không gian biển đã diễn ra trong thời gian dài. Mới đây, xã đã tổ chức rà soát hiện trạng sử dụng đất, các đồ án quy hoạch tại khu vực biển Bình An, Loan Lý, Đông Dương và lên kế hoạch lập lại trật tự quản lý không gian ven biển vừa giữ gìn vẻ đẹp của "Vịnh đẹp thế giới", đảm bảo các yêu cầu về quy hoạch và quy định của pháp luật liên quan.

UBND xã này cũng đã có buổi làm việc với các hộ dân liên quan, tuyên truyền những quy định về đất đai, xây dựng, quy hoạch và kinh doanh dịch vụ du lịch; đồng thời vận động các hộ tự giác tháo dỡ công trình, trả lại mặt bằng. Các hộ đã nắm rõ yêu cầu của địa phương và cam kết thực hiện tháo dỡ, hoàn trả mặt bằng trước ngày 30.10.2026. Các bãi biển ở Lăng Cô không chỉ có giá trị về cảnh quan, du lịch mà còn là không gian sinh hoạt, vui chơi và tắm biển của người dân địa phương và du khách. Do đó, việc quản lý hành lang bờ biển và bảo đảm các lối xuống biển công cộng có ý nghĩa quan trọng trong việc duy trì khả năng tiếp cận biển của cộng đồng. Việc xử lý không chỉ dừng lại ở tháo dỡ các công trình, hàng quán mà còn hướng đến thiết lập lại trật tự quản lý tại các khu vực biển Bình An, Loan Lý và Đông Dương. Trong đó, yêu cầu đặt ra là phải xác định rõ phạm vi hành lang bờ biển, các lối xuống biển công cộng và hiện trạng sử dụng đất để có cơ sở quản lý lâu dài.

Đại diện quán Bé Ngọc tại khu vực bãi biển Đông Dương cho biết, hiện trạng cơi nới của quán đã tồn tại từ lâu, khi chúng tôi mua lại quán đã có rồi. Bây giờ chính quyền địa phương tuyên truyền, vận động tháo dỡ đảm bảo quy hoạch và quy định của pháp luật, chúng tôi cũng chấp hành và lên kế hoạch tháo phần công trình lấn chiếm. Mong rằng các hàng quán kinh doanh ở khu vực này đều tuân thủ để góp phần chỉnh trang, làm đẹp cho bãi biển và cùng nhau khai thác dịch vụ một cách bài bản, hiệu quả hơn". Thời gian này đang là thời điểm mùa du lịch biển kết thúc và bước vào mùa mưa bão, phù hợp cho việc tổ chức tháo dỡ các công trình lấn chiếm ở khu vực biển Lăng Cô, đồng thời lên kế hoạch để chỉnh trang khu vực, sửa chữa hàng quán cho mùa du lịch biển năm tới.

Ông Đinh Ngọc Hùng, Chủ tịch UBND xã Chân Mây - Lăng Cô cho biết, sau khi các hộ hoàn thành việc tháo dỡ và hoàn trả mặt bằng, xã sẽ tổ chức kiểm tra, xác định cụ thể phạm vi hành lang bờ biển và các lối xuống biển công cộng tại những khu vực liên quan. Địa phương cũng sẽ lập hồ sơ hiện trạng, ghi nhận các vị trí đã được giải phóng để phục vụ công tác kiểm tra, giám sát; ngăn chặn tình trạng tái lấn chiếm sau khi mặt bằng được hoàn trả. Đồng thời, xã cũng sẽ nghiên cứu phương án tổ chức không gian dịch vụ ven biển phù hợp với quy hoạch và quy định pháp luật. Mục tiêu là tạo điều kiện cho hoạt động kinh doanh, phát triển du lịch nhưng không làm ảnh hưởng đến quyền tiếp cận biển của cộng đồng.

"Chúng tôi sẽ đẩy mạnh tuyên truyền, công khai các quy định về quản lý hành lang bờ biển, sử dụng không gian công cộng và trách nhiệm của tổ chức, cá nhân. Đồng thời vận động người dân, hộ kinh doanh cùng tham gia giám sát, kịp thời phản ánh các hành vi vi phạm", lãnh đạo UBND xã Chân Mây - Lăng Cô thông tin. UBND xã cũng xác định trách nhiệm quản lý địa bàn phải được gắn với từng cơ quan, đơn vị và cá nhân được phân công nhiệm vụ. Công tác kiểm tra, đánh giá sẽ được thực hiện định kỳ; các trường hợp cố tình vi phạm hoặc buông lỏng quản lý sẽ bị xử lý theo thẩm quyền.■

Các hàng quán được dựng lên và mở rộng diện tích lấn chiếm không gian biển Lăng Cô

Ven biển Lăng Cô, đoạn thôn Đông Dương, có nhiều hàng quán lấn ra khu vực hành lang bảo vệ bờ biển

Sức thuyết phục của thông tin đối ngoại phải bắt đầu chất lượng câu chuyện

● TS PHAN THANH HẢI

Trong một thế giới mà hình ảnh quốc gia được định hình từng giờ qua dòng tin tức xuyên biên giới, thông tin đối ngoại ngày càng trở thành năng lực quan trọng của mỗi đất nước. Một câu chuyện văn hóa được kể thuyết phục có thể mở đường cho sự thấu hiểu; một thông tin thiếu chính xác có thể gây tổn hại niềm tin.

Phóng viên báo chí tác nghiệp tại một sự kiện — Ảnh: LINH CHI

> *Sức thuyết phục của thông tin đối ngoại bắt đầu từ chất lượng câu chuyện. Những thành tựu phát triển cần được thể hiện qua thay đổi cụ thể trong đời sống; chính sách cần được giải thích bằng tác động đối với con người; văn hóa cần được giới thiệu trong chiều sâu lịch sử và sức sống đương đại.*
>
> *Cách tiếp cận ấy đòi hỏi phóng viên am hiểu lĩnh vực, biên tập viên có khả năng đối thoại với công chúng khác biệt về ngôn ngữ, văn hóa. Vì thế, chuyển ngữ phải đi cùng chuyển đổi cách kể, để thông tin đến đúng người và được hiểu đúng.*

Bởi vậy, việc Bộ VHTTDL xây dựng thông tư mới về đăng, phát nội dung thông tin đối ngoại trên báo chí là yêu cầu cần thiết, nhằm tạo hành lang pháp lý phù hợp với bối cảnh mới.

Thực tiễn đòi hỏi một khuôn khổ quản lý mới

Sau hơn bảy năm thực hiện, Thông tư số 03/2019/TT-BTTTT đã góp phần xác lập trách nhiệm, phương thức phối hợp và nền nếp tổ chức thông tin đối ngoại trên báo chí. Tuy nhiên, môi trường truyền thông đã thay đổi sâu sắc. Công chúng tiếp nhận thông tin qua nhiều nền tảng; sản phẩm báo chí được phân phối vượt khỏi giới hạn địa lý; trí tuệ nhân tạo tham gia vào quá trình sản xuất, chuyển ngữ. Cùng với những thay đổi về pháp luật và tổ chức bộ máy, thực tiễn ấy đòi hỏi một khuôn khổ quản lý mới, đủ rõ để thực hiện, đủ mở để khuyến khích sáng tạo.

Điểm đáng chú ý của dự thảo thông tư là tiếp cận thông tin đối ngoại trong không gian báo chí đa phương tiện, đa ngôn ngữ, gắn với quản trị và chia sẻ dữ liệu. Đây là hướng đi cần thiết. Khi một nội dung có thể đồng thời xuất hiện trên báo điện tử, truyền hình, mạng xã hội và các ứng dụng, hiệu quả truyền thông phụ thuộc vào khả năng tổ chức toàn bộ hành trình thông tin: Từ xác thực nguồn, sản xuất, biên tập đến phân phối và tiếp nhận. Thông tư mới cần tạo cơ sở cho hành trình ấy diễn ra thông suốt, an toàn, hiệu quả.

Trong hành trình đó, báo chí giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Báo chí cung cấp thông tin chính thức, giải thích chính sách, đưa tình hình thế giới đến công chúng trong nước, đồng thời kể câu chuyện Việt Nam với bạn bè quốc tế. Giá trị cốt lõi nằm ở năng lực tạo dựng sự tin cậy bằng thông tin chính xác, lập luận có căn cứ và cách thể hiện phù hợp. Trước những vấn đề phức tạp, báo chí càng cần giúp công chúng hiểu bản chất sự việc, nhận diện thông tin sai lệch và tiếp cận một Việt Nam chân thực, chủ động, có trách nhiệm.

Sức thuyết phục của thông tin đối ngoại bắt đầu từ chất lượng câu chuyện. Những thành tựu phát triển cần được thể hiện qua thay đổi cụ thể trong đời sống; chính sách cần được giải thích bằng tác động đối với con người; văn hóa cần được giới thiệu trong chiều sâu lịch sử và sức sống đương đại. Cách tiếp cận ấy đòi hỏi phóng viên am hiểu lĩnh vực, biên tập viên có khả năng đối thoại với công chúng khác biệt về ngôn ngữ, văn hóa. Vì thế, chuyển ngữ phải đi cùng chuyển đổi cách kể, để thông tin đến đúng người và được hiểu đúng.

Điều kiện quyết định vẫn là con người và nguồn lực

Báo chí địa phương có lợi thế lớn trong việc cung cấp chất liệu cho những câu chuyện như vậy. Từ đời sống cộng đồng, hoạt động sản xuất đến bảo tồn di sản, mỗi địa phương đều chứa đựng những bằng chứng sinh động về đất nước. Với Huế, Hội An, Ninh Bình… câu chuyện di sản gắn với phát triển, văn hóa gắn với sinh kế, truyền thống gắn với sáng tạo có khả năng chạm đến mối quan tâm chung của công chúng quốc tế. Thông tư cần phát huy vai trò chủ động sản xuất của báo chí địa phương, đồng thời mở đường đưa nội dung có giá trị vào mạng lưới truyền thông rộng lớn hơn.

Muốn báo chí thực hiện tốt trách nhiệm, nguồn thông tin chính thức phải được cung cấp kịp thời. Báo cáo tổng kết đã chỉ ra những hạn chế về phối hợp, tiếp cận nguồn tin và xử lý thông tin đột xuất. Khi sự việc đang thu hút chú ý, chậm cung cấp dữ kiện có thể tạo khoảng trống cho suy diễn. Vì vậy, bên cạnh yêu cầu kiểm chứng và đăng, phát, cần làm rõ đầu mối, phương thức cung cấp, cập nhật thông tin. Trách nhiệm của cơ quan báo chí phải gắn với trách nhiệm của cơ quan nắm giữ thông tin. Tương tự, yêu cầu xây dựng hệ thống dữ liệu chỉ có ý nghĩa khi phục vụ thiết thực hoạt động báo chí. Kho tư liệu được chuẩn hóa, xác thực và chia sẻ thuận lợi sẽ giúp giảm trùng lặp, nâng chất lượng sản phẩm. Tuy nhiên, cần ưu tiên kế thừa hạ tầng hiện có, tăng khả năng kết nối, tránh đầu tư phân tán. Dữ liệu chia sẻ phải có nguồn gốc và thông tin bản quyền rõ ràng; tài liệu nội bộ, nguồn tin báo chí, dữ liệu cá nhân phải được bảo vệ. Quản trị tốt dữ liệu cũng là bảo vệ uy tín thông tin.

Trí tuệ nhân tạo mở thêm khả năng sản xuất và phân phối nội dung, nhất là dịch thuật, phụ đề, giọng đọc. Nhưng tốc độ công nghệ phải đi cùng trách nhiệm biên tập. Một thuật ngữ lịch sử dịch sai, một hình ảnh mô phỏng gây hiểu nhầm đều có thể ảnh hưởng đến thông điệp đối ngoại. Thông tư cần khuyến khích ứng dụng công nghệ trên nền tảng kiểm chứng của con người, tôn trọng bản quyền và bảo vệ dữ liệu. Điều kiện quyết định vẫn là con người và nguồn lực. Sản phẩm chuyên sâu, đa ngôn ngữ đòi hỏi kinh phí, năng lực ngoại ngữ, kiến thức quốc tế và kỹ năng số. Những nghĩa vụ mới cần đi cùng lộ trình, đào tạo và cơ chế đặt hàng phù hợp. Hiệu quả cũng cần được nhìn nhận qua chất lượng tiếp cận công chúng, mức độ thấu hiểu và giá trị lan tỏa. Số lượng tin, bài hay lượt xem chỉ phản ánh một phần kết quả.

Một thông tư phù hợp sẽ giúp thống nhất trách nhiệm, khơi thông phối hợp và tạo điều kiện để báo chí phát huy năng lực sáng tạo. Trong bối cảnh mới, mỗi sản phẩm thông tin đối ngoại cần góp thêm một nền tảng hiểu biết, một nhịp cầu tin cậy giữa Việt Nam với thế giới. Để làm được điều đó, hành lang pháp lý phải kết nối yêu cầu quản lý với thực tiễn nghề nghiệp, kết nối nhiệm vụ với nguồn lực. Khi báo chí kể câu chuyện đất nước bằng sự chính xác, chiều sâu và sức thuyết phục, hình ảnh Việt Nam sẽ có thêm sức lan tỏa bền vững.■

Lập hồ sơ đề nghị UNESCO cùng kỷ niệm 700 năm ngày sinh Đại danh y Tuệ Tĩnh

UBND TP Hải Phòng đang khẩn trương xây dựng hồ sơ khoa học theo quy định của UNESCO, đề nghị UNESCO cùng kỷ niệm 700 năm ngày sinh (1330 - 2030) của Đại danh y Tuệ Tĩnh. Việc xây dựng hồ sơ nhằm làm rõ thân thế, sự nghiệp và những đóng góp nổi bật của Đại danh y, Thiền sư Tuệ Tĩnh đối với nền y dược học, văn học và văn hóa Việt Nam, hướng tới việc đề nghị UNESCO cùng tham gia kỷ niệm 700 năm ngày sinh của ông vào năm 2030.

Theo Phó Chủ tịch UBND TP Hải Phòng Nguyễn Minh Hùng, việc xây dựng hồ sơ phải tuân thủ quy định của pháp luật Việt Nam và hướng dẫn của UNESCO về việc cùng tham gia kỷ niệm các sự kiện lịch sử và nhân vật kiệt xuất. Quá trình nghiên cứu cần kế thừa các kết quả, tư liệu đã được công bố, đồng thời tiếp tục sưu tầm, tổng hợp tài liệu trong dân gian về cuộc đời, sự nghiệp và di sản của Đại danh y, Thiền sư Tuệ Tĩnh trên phạm vi cả nước, đặc biệt tại Hải Phòng.

Lãnh đạo UBND TP Hải Phòng cũng yêu cầu xây dựng hồ sơ phải bảo đảm bảo vệ tính đa dạng và độc đáo kết quả kiểm kê, sưu tầm, nghiên cứu đánh giá giá trị, phản ánh trung thực thực trạng di sản trong lưu trữ tại cơ quan nhà nước và trong cộng đồng. Hồ sơ di sản phản ánh đúng các giá trị văn hóa đặc trưng, đồng thời tôn trọng tính đa dạng thể hiện ở sự tôn trọng những quy ước, quy tắc thực hành, cách biểu đạt và vai trò của cộng đồng trong việc bảo tồn phát huy giá trị di sản liên quan đến Đại danh y, Thiền sư Tuệ Tĩnh ở Việt Nam và các ảnh hưởng trên phạm vi quốc tế…

Theo kế hoạch, việc xây dựng hồ sơ được chia thành ba giai đoạn, trong đó từ tháng 10 đến tháng 12.2026 sẽ định danh, xác định chính xác tiểu sử, thân thế, sự nghiệp, di sản của Tuệ Tĩnh tại địa phương và vùng lân cận; các cơ sở và tổ chức khám chữa bệnh, vườn thuốc... liên quan đến Đại danh y, Thiền sư Tuệ Tĩnh ở trong và ngoài nước. Giai đoạn hai được tiến hành từ tháng 1.2027 đến tháng 12.2027. Giai đoạn này sẽ tập trung đánh giá về Tuệ Tĩnh với sự ảnh hưởng tới các lĩnh vực: Y học, Phật giáo, Văn học (văn học Nôm - thời Trần), Văn hóa (dịch giả, biên soạn, tăng cường sự hiểu biết giữa các dân tộc)... và ảnh hưởng khu vực và quốc tế. Trong giai đoạn này sẽ tổ chức các hội thảo cấp quốc gia và quốc tế; tọa đàm, phỏng vấn nhà nghiên cứu chuyên sâu về Tuệ Tĩnh ở các lĩnh vực; tọa đàm chuyên môn đối với báo cáo chuyên đề của hồ sơ khoa học.

Giai đoạn ba sẽ xin ý kiến các chuyên gia, nhà khoa học, nhà nghiên cứu về nội dung hồ sơ khoa học, tiếp thu chỉnh sửa và bổ sung hoàn thiện hồ sơ khoa học. Hoàn thiện tài liệu đi kèm (hồ sơ, các video...) thành bộ hồ sơ hoàn chỉnh... **P.V**

Khánh Hòa rộng cửa đón khách Trung Quốc

● Bài, ảnh: XUÂN HƯỚNG

Chính phủ vừa ban hành Nghị quyết số 325 về miễn thị thực cho khách du lịch Trung Quốc đi theo đoàn đến Khánh Hòa qua Cảng hàng không quốc tế Cam Ranh. Đây là cơ hội để ngành Du lịch tỉnh khôi phục thị trường khách tỉ dân, một thời từng dẫn đầu về khách quốc tế.

Đón du khách Trung Quốc tại Sân bay quốc tế Cam Ranh - Khánh Hòa

> *Ngày 12.10.2026, Chính phủ ban hành Nghị quyết số 325 về việc miễn thị thực cho công dân nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa mang hộ chiếu phổ thông còn giá trị đi du lịch theo đoàn đến Việt Nam trong Năm hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027. Theo đó, khách du lịch Trung Quốc (không bao gồm người mang hộ chiếu đặc khu hành chính Hồng Kông và Ma Cao) đi theo đoàn từ 2 người trở lên, tham gia chương trình du lịch trọn gói không quá 30 ngày do doanh nghiệp lữ hành quốc tế của Việt Nam tổ chức được miễn thị thực khi đi du lịch tại Khánh Hòa.*
>
> *Bộ VHTTDL được giao hướng dẫn quy trình triển khai, tiêu chí lựa chọn doanh nghiệp lữ hành quốc tế tham gia; Bộ Công an hướng dẫn thủ tục nhập cảnh, xuất cảnh và cư trú cho khách.*

Mở ra cơ hội lớn

Trung Quốc từng là thị trường du lịch quốc tế trọng điểm của Khánh Hòa khi đạt mốc kỷ lục 2,5 triệu lượt khách vào năm 2019, chiếm 70% lượng khách ngoại và đóng vai trò động lực cho toàn ngành. Tuy nhiên, đại dịch Covid-19 đã khiến thị trường này sụt giảm nghiêm trọng.

Ngay cả khi dòng khách Trung Quốc sang Việt Nam dần tăng trở lại, lượng khách đến Khánh Hòa vẫn giảm, kéo theo nhiều hãng bay phải thu hẹp tần suất chuyến bay đến Cam Ranh. Thống kê của Sở VHTTDL cho thấy năm 2025 địa phương chỉ đón khoảng 677.000 lượt (giảm hơn 15% so với năm 2024), và 9 tháng đầu năm 2026 ước đạt 470.000 lượt (giảm 6,5% so với cùng kỳ), đẩy thị trường tỉ dân này rớt xuống vị trí thứ ba, sau Hàn Quốc và Nga.

Trước bối cảnh đó, Nghị quyết số 325 của Chính phủ được xem là đòn bẩy kịp thời giúp khôi phục nguồn khách tiềm năng. Theo bà Thái Thị Lệ Hằng, Giám đốc Sở VHTTDL tỉnh Khánh Hòa, chính sách thí điểm miễn visa cho khách đoàn giúp địa phương phát huy thế mạnh du lịch biển đảo, hạ tầng nghỉ dưỡng cao cấp và hạ tầng hàng không Cam Ranh. Việc đơn giản hóa thủ tục không chỉ tạo thuận lợi cho du khách, thúc đẩy doanh nghiệp lữ hành phát triển tour tuyến phù hợp mà còn tạo lan tỏa đến hệ sinh thái dịch vụ từ lưu trú, vận tải đến mua sắm, giải trí, qua đó gia tăng việc làm cho người lao động.

Ông Phạm Minh Nhựt, Chủ tịch Hiệp hội Du lịch tỉnh Khánh Hòa nhấn mạnh, quy định áp dụng từ giữa tháng 10.2026 sẽ tháo gỡ rào cản thủ tục, giúp bổ sung nguồn khách quốc tế ổn định vào mùa thấp điểm du lịch nội địa, qua đó tối ưu công suất phòng và kích cầu chuỗi dịch vụ phụ trợ.

Song song với cơ hội, chính sách mới cũng đặt ra bài toán lớn về hạ tầng và quản lý. Cảng hàng không quốc tế Cam Ranh cần nhanh chóng nâng cao năng lực thông quan để tránh dồn ứ, trong khi cơ quan chức năng phải siết chặt quản lý lữ hành nhằm ngăn chặn "tour giá rẻ" hay các mô hình mua sắm khép kín gây thất thoát ngân sách.

Tăng cường xúc tiến thu hút thị trường du lịch tỉ dân

Thời gian qua, ngành Du lịch Khánh Hòa đã chủ động kết nối trực tiếp với các đối tác Trung Quốc. Giữa tháng 7, đoàn famtrip gồm đại diện các hãng hàng không: China West Air, Spring Airlines, 9 Air và các doanh nghiệp lữ hành Trung Quốc đã khảo sát các điểm du lịch, cơ sở lưu trú tại Khánh Hòa. Đoàn đánh giá cao sức hấp dẫn của xứ Trầm Hương với nhiều bãi biển đẹp, văn hóa độc đáo, ẩm thực phong phú, trái cây ngon, mùa đông ấm áp, rất phù hợp với thị hiếu khách Trung Quốc.

Tuy nhiên, theo các đối tác, để thu hút khách trở lại, Khánh Hòa cần có chính sách thị thực thuận lợi hơn, mở rộng mạng lưới đường bay và tăng cường quảng bá trên các nền tảng mạng xã hội phổ biến tại Trung Quốc. Đồng thời, biến những thế mạnh sẵn có thành sản phẩm trải nghiệm hấp dẫn hơn, nhất là về văn hóa, ẩm thực, mua sắm, giải trí, chăm sóc sức khỏe và hoạt động về đêm.

Yêu cầu về thị thực nay đã được Nghị quyết số 325 của Chính phủ đáp ứng; các vấn đề về sản phẩm, xúc tiến và đường bay cần sớm có lời giải. Liên quan vấn đề này, bà Thái Thị Lệ Hằng cho biết: "Sắp tới, Sở sẽ tham mưu UBND tỉnh tổ chức cuộc họp với các Sở, ban, ngành, doanh nghiệp lữ hành, hãng hàng không... để chuẩn bị tốt nhất cho việc đón làn sóng khách Trung Quốc quay trở lại. Ngành Du lịch Khánh Hòa sẽ đổi mới về tour tuyến, sản phẩm, công tác truyền thông, quảng bá. Hiện ngành đang xây dựng kế hoạch, ý tưởng để phát triển thêm các sản phẩm dịch vụ về đêm như phố đi bộ, làng ẩm thực, điểm trình diễn nghệ thuật...".

Riêng về công tác xúc tiến du lịch, ông Trương Văn Tiến, Giám đốc Trung tâm Xúc tiến Đầu tư, Thương mại và Du lịch tỉnh cho biết, Trung tâm đang tiếp tục kết nối với các hãng hàng không Trung Quốc China, West Air, Spring Airlines, 9 Air và các hãng lữ hành lớn Trung Quốc (các đơn vị đã đến khảo sát du lịch Khánh Hòa) cùng với Hiệp hội Du lịch tỉnh, doanh nghiệp lữ hành quốc tế đẩy mạnh quảng bá thông tin về du lịch Khánh Hòa và chính sách thí điểm miễn thị thực cho công dân Trung Quốc mang hộ chiếu phổ thông đến Khánh Hòa theo đoàn theo Nghị quyết 325 của Chính phủ; phối hợp tham mưu UBND tỉnh chỉ đạo các cơ quan, đơn vị có liên quan chuẩn bị tốt các điều kiện phục vụ khách thị trường này, góp phần thúc đẩy phát triển khách quốc tế đến tỉnh đồng bộ, hiệu quả và bền vững.

Ở góc độ hàng không, ông Phạm Thanh Sơn, Tổng Giám đốc Công ty cổ phần Nhà ga quốc tế Cam Ranh cho biết: "Đơn vị kỳ vọng, với Nghị quyết miễn thị thực cho khách đoàn bay thẳng đến Khánh Hòa, số chuyến bay thẳng sẽ tăng đáng kể. Bước đầu sẽ là các chuyến bay thuê chuyến phục vụ cao điểm Tết Nguyên đán 2027, sau đó tiến tới bay thường lệ. Bên cạnh đó, công ty sẽ sớm áp dụng chương trình khuyến khích đường bay, ưu tiên đường bay thẳng từ Bắc Kinh và Thượng Hải. Đồng thời, phối hợp với đơn vị liên quan để chuẩn bị luồng làm thủ tục riêng cho khách đoàn miễn thị thực tại Nhà ga T2, tăng cường nhân viên nói tiếng Trung và theo dõi hằng tháng lượng khách để tỉnh đánh giá kết quả thí điểm".

Theo các chuyên gia, chính sách miễn thị thực cho khách đoàn Trung Quốc đến Khánh Hòa có hiệu lực đến hết năm 2027 là "cú hích" lớn, nhưng cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa cơ quan quản lý, doanh nghiệp và hãng hàng không để chính sách thí điểm phát huy hiệu quả. Để phục hồi bền vững thị trường khách Trung Quốc, bên cạnh khai thác tốt khách đoàn, Khánh Hòa cần chuẩn bị điều kiện thu hút cả những nhóm khách không thuộc diện miễn thị thực như khách lẻ tự đi tour, khách đoàn đi tour liên tỉnh hay nhập cảnh qua cửa khẩu khác. ■

Một tổ chức có thể dành nhiều công sức để tìm kiếm người giỏi, nhưng giá trị của việc thu hút chỉ được thể hiện khi năng lực ấy đi vào công việc. Nếu người được mời về phải dành phần lớn thời gian cho những nhiệm vụ không phù hợp sở trường, nếu kiến thức mới không có cơ hội ứng dụng và đề xuất chuyên môn không được xem xét nghiêm túc, sự lãng phí đã bắt đầu ngay trong cách sử dụng con người. Giao việc xứng tầm, vì thế, là một biểu hiện cụ thể của văn hóa trọng dụng và cũng là phép thử đối với năng lực của người lãnh đạo.

Tìm người từ bài toán cần giải

Một chính sách nhân tài cần bắt đầu từ việc nhận diện những nhiệm vụ mà tổ chức, ngành hoặc đất nước phải giải quyết. Bài phát biểu xác định: "Nhiệm vụ chiến lược của đất nước là căn cứ lựa chọn, sử dụng, phát triển đội ngũ cán bộ." Cách đặt vấn đề ấy hướng việc tìm người vào yêu cầu phát triển, đòi hỏi làm rõ năng lực đang thiếu và giá trị cần được tạo ra. Khi chưa xác định được công việc, việc lựa chọn rất dễ nghiêng về những dấu hiệu dễ nhìn thấy như bằng cấp, danh tiếng hoặc vị trí đã từng đảm nhiệm.

Bằng cấp và kinh nghiệm có ý nghĩa trong nhận diện năng lực, nhưng mỗi nhiệm vụ còn đòi hỏi sự phù hợp cụ thể. Một người có thành tích nghiên cứu tốt chưa chắc đã phù hợp với mọi công việc quản lý; một người tổ chức thực hiện giỏi cũng không đương nhiên có chuyên môn sâu ở mọi lĩnh vực. Điều cần tìm hiểu là họ đã giải quyết được vấn đề gì, bằng phương pháp nào, có khả năng làm việc với người khác ra sao và còn cần những điều kiện gì để phát huy sở trường. Sự đánh giá ấy giúp việc trọng dụng có căn cứ, đồng thời tránh đặt lên một người những kỳ vọng vượt khỏi lĩnh vực họ có thể đóng góp.

Chẳng hạn, nếu cần xây dựng một hệ thống dữ liệu di sản, cơ quan sử dụng phải làm rõ bài toán chuyên môn, yêu cầu công nghệ và cách phối hợp giữa các nhóm. Một chuyên gia được mời về sẽ khó tạo ra thay đổi nếu chỉ được giao nhiệm vụ chung chung là thúc đẩy chuyển đổi số, trong khi không có phạm vi công việc và kết quả cần đạt. Tương tự, một người có năng lực sáng tạo nội dung cần biết sản phẩm hướng tới công chúng nào, giải quyết nhu cầu gì và được quyền thử nghiệm đến đâu. Việc càng rõ, tài năng càng có cơ hội được đặt đúng chỗ.

Giao việc xứng tầm cũng không có nghĩa dồn mọi việc khó cho người giỏi. Một nhiệm vụ có sức thử thách cần đi cùng điều kiện để thực hiện và khoảng thời gian hợp lý để tạo ra kết quả. Nếu năng lực nổi trội chỉ khiến một người thường xuyên phải gánh thêm phần việc của người khác, trong khi cơ hội phát triển và sự ghi nhận không thay đổi, tổ chức đang tiêu dùng năng lực nhiều hơn là bồi dưỡng nó. Trọng dụng cần giúp người giỏi tiến xa hơn trong chuyên môn, qua đó nâng khả năng giải quyết những nhiệm vụ lớn hơn của cả đơn vị.

Người giỏi cần được làm đúng sở trường

Một nội dung đáng chú ý trong bài

TỪ PHÁT BIỂU BẾ MẠC HỘI NGHỊ TRUNG ƯƠNG 4 CỦA TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM NGHĨ VỀ MỘT ĐẤT NƯỚC MẠNH TỪ BÊN TRONG:

Giao việc xứng tầm cho người tài

● MAI NGŨ

Trong bài phát biểu bế mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIV, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh: "Chiến lược nhân tài đặt trọng dụng ở vị trí then chốt, gắn thu hút với đào tạo, phát triển và cống hiến". Đặt trọng dụng vào vị trí then chốt cũng là đặt câu hỏi về điều diễn ra sau lời mời: Người tài sẽ được làm công việc gì, có điều kiện nào để phát huy năng lực và đóng góp của họ được nhìn nhận ra sao?

Giao việc xứng tầm cho người tài là một biểu hiện cụ thể của văn hóa trọng dụng Ảnh: DU CA

phát biểu là yêu cầu: "Trọng dụng không đồng nghĩa với bổ nhiệm chức vụ lãnh đạo, quản lý"; đồng thời cần có những hình thức sử dụng phù hợp, không nhất thiết đều vào biên chế hoặc làm việc toàn thời gian tại một cơ quan. Nhận định này mở rộng cách nhìn về con đường cống hiến. Giá trị của một người cần được thừa nhận qua công việc họ có khả năng làm tốt, thay vì chỉ được biểu đạt bằng chức vụ.

Trong một tổ chức, năng lực quản lý và năng lực chuyên môn sâu đều cần thiết, nhưng không phải lúc nào cũng hội tụ ở cùng một người. Nếu cơ hội phát triển, thu nhập và sự ghi nhận chủ yếu gắn với thăng tiến hành chính, người giỏi chuyên môn có thể phải rời công việc mình làm tốt nhất để bước vào một vai trò chưa phù hợp. Một nhà nghiên cứu cần thời gian cho nghiên cứu; một chuyên gia bảo tồn cần điều kiện tích lũy tri thức và xử lý những vấn đề chuyên sâu. Tổ chức sẽ chịu thiệt nếu con đường được coi là thành công lại buộc họ xa dần sở trường.

Bởi vậy, trọng dụng cần có những cách ghi nhận tương xứng dành cho người phát triển theo hướng chuyên gia. Họ cần được tham gia vào các quyết định chuyên môn liên quan, có cơ hội dẫn dắt nhiệm vụ, xây dựng nhóm và được đánh giá bằng chất lượng đóng góp. Chức vụ quản lý có chức năng riêng; uy tín chuyên môn cũng cần có vị trí rõ ràng trong hoạt động của tổ chức. Khi hai con đường đều được tôn trọng, người có năng lực sẽ có thêm lựa chọn phù hợp để cống hiến lâu dài.

Sự linh hoạt trong hình thức hợp tác còn giúp tiếp cận những nguồn tri thức mà một cơ quan khó có thể sở hữu đầy đủ. Một chuyên gia có thể tham gia theo nhiệm vụ, một nhóm nghiên cứu có thể phối hợp giải quyết vấn đề cụ thể, người đang làm việc ở nơi khác có thể đóng góp thông qua tư vấn hoặc chuyển giao kiến thức. Điều cần xác định là trách nhiệm, sản phẩm, điều kiện hợp tác và cách đánh giá. Nhìn nhân tài từ khả năng đóng góp sẽ giúp việc sử dụng bớt bị giới hạn bởi suy nghĩ rằng muốn có người giỏi thì nhất thiết phải đưa họ vào cùng một khuôn tổ chức.

Tôn trọng chuyên môn phải thành điều kiện làm việc

Bài phát biểu yêu cầu căn cứ nhiệm vụ chiến lược để tìm người, giao việc, trao quyền, bảo đảm nguồn lực; giữ người bằng môi trường làm việc, cơ hội sáng tạo và sự ghi nhận xứng đáng. Những yếu tố ấy cho thấy sức hấp dẫn của một nơi làm việc được hình thành trong đời sống nghề nghiệp hằng ngày. Chế độ đãi ngộ có ý nghĩa thiết thực, nhưng người giỏi còn cần biết năng lực của mình có được sử dụng, ý kiến chuyên môn có được cân nhắc và công sức bỏ ra có cơ hội tạo nên kết quả hay không.

Tôn trọng chuyên môn trước hết thể hiện ở cách tổ chức trao đổi và lựa chọn phương án. Một ý kiến khác với dự kiến ban đầu cần được xem xét bằng lập luận, bằng chứng và yêu cầu của công việc. Người có thẩm quyền có thể không đồng ý, nhưng cần chỉ ra căn cứ để các bên tiếp tục làm rõ vấn đề. Nếu người làm chuyên môn phải dành nhiều công sức đoán ý cấp trên hơn là tìm lời giải tốt nhất, khả năng sáng tạo sẽ bị thu hẹp. Một tổ chức biết dùng người phải có đủ tự tin để tiếp nhận tri thức mới, kể cả khi tri thức ấy buộc mình xem lại cách làm quen thuộc.

Cùng với đó là điều kiện tiếp cận thông tin, phối hợp với các bộ phận liên quan và sử dụng nguồn lực cần thiết. Không thể chờ đợi một chuyên gia chịu trách nhiệm trọn vẹn về chất lượng sản phẩm, nếu những quyết định chuyên môn thiết yếu liên tục bị can thiệp bằng các yêu cầu thiếu căn cứ. Trao quyền trong trường hợp này cần được xác định theo nhiệm vụ, trong giới hạn rõ ràng và có cơ chế kiểm tra phù hợp. Sự tin cậy về chuyên môn phải được thể hiện thành khả năng làm việc thực tế.

Bài phát biểu còn nêu yêu cầu: "Tôn trọng chuyên môn, chấp nhận rủi ro nghiên cứu có kiểm soát". Đối với công việc nghiên cứu và sáng tạo, yêu cầu ấy có ý nghĩa đặc biệt. Một hướng tìm tòi nghiêm túc có thể chưa đạt kết quả dự kiến, nhưng vẫn giúp nhận diện giới hạn, loại trừ một phương án không phù hợp hoặc mở ra câu hỏi mới. Việc đánh giá cần xem xét mục tiêu, phương pháp, mức độ tuân thủ các điều kiện kiểm soát và tri thức thu được. Chấp nhận rủi ro có căn cứ cũng đi cùng yêu cầu sử dụng nguồn lực có trách nhiệm; sự dễ dãi trong đánh giá sẽ làm tổn hại chính môi trường chuyên môn cần được bảo vệ.

Công bằng để cả người đến và người ở lại cùng cống hiến

Văn hóa trọng dụng được thử thách trong cách đối xử với những người đã âm thầm làm việc từ trước. Bài phát biểu yêu cầu ghi nhận, đãi ngộ công bằng giữa người được thu hút và người đang cống hiến. Đây là một điểm cần được chú ý trong thiết kế chính sách, bởi một tổ chức muốn thu hút thêm năng lực mới cũng phải biết nhìn thấy năng lực đang hiện diện bên trong mình.

Người mới có thể đem đến phương pháp, kinh nghiệm và những kết nối có giá trị. Người đang làm việc có thể nắm sâu thực tiễn, hiểu những vướng mắc cụ thể và đã tích lũy tri thức qua nhiều năm. Hai nguồn năng lực ấy cần được kết hợp để nâng chất lượng công việc. Nếu chỉ đề cao người đến từ bên ngoài, tổ chức có thể làm suy giảm động lực của đội ngũ hiện có; nếu khép kín trong sự quen thuộc, tổ chức lại khó tiếp nhận điều mới. Sự công bằng giúp các bên nhìn nhận nhau từ đóng góp, tạo nền tảng cho hợp tác thay vì so bì về vị thế.

Công bằng cũng cần được phân biệt với chia đều. Những nhiệm vụ có độ khó, yêu cầu chuyên môn và mức đóng góp khác nhau có thể cần cách đãi ngộ khác nhau. Vấn đề là căn cứ của sự khác biệt phải rõ ràng, được xem xét nhất quán và gắn với công việc. Khi cơ hội tiếp cận nhiệm vụ, điều kiện phát triển và cách ghi nhận đều có thể giải thích, chính sách sẽ có sức thuyết phục hơn. Người đang cống hiến cần nhìn thấy con đường để được phát hiện và trọng dụng, còn người được thu hút cần chứng minh giá trị qua kết quả thực tế.

Về đánh giá cán bộ, bài phát biểu yêu cầu phẩm chất, bản lĩnh, thực tài, uy tín thể hiện qua kết quả công việc; kết quả phải được xem xét cùng độ khó của nhiệm vụ, điều kiện thực hiện và giá trị lâu dài. Đồng thời, thành tích không bù trừ vi phạm về chính trị, đạo đức, liêm chính. Cách nhìn ấy giúp việc đánh giá đi sâu hơn những thành tích dễ trình bày. Một đóng góp bền bỉ, có giá trị nền tảng cần được nhận diện; người giỏi cũng phải tuân thủ những chuẩn mực chung. Trọng dụng sẽ mất ý nghĩa nếu tài năng trở thành lý do để bỏ qua cách ứng xử gây tổn hại đồng nghiệp hoặc lợi ích của tổ chức.

Tài năng phải làm cho đội ngũ mạnh lên

Giao việc xứng tầm còn cần hướng tới khả năng nhân rộng tri thức. Bài phát biểu yêu cầu cơ quan sử dụng tạo điều kiện để nhân tài làm chủ công nghệ, xây dựng đội ngũ và chuyển giao tri thức. Như vậy, thành công của trọng dụng cần được nhìn ở năng lực mà người giỏi giúp tổ chức hình thành, bên cạnh những sản phẩm do chính họ thực hiện.

Nếu một công việc chỉ có thể vận hành khi một cá nhân có mặt, tổ chức vẫn đối diện sự phụ thuộc lớn. Ngược lại, khi phương pháp được chia sẻ, đồng nghiệp được hướng dẫn và người trẻ được rèn luyện qua nhiệm vụ thực tế, năng lực cá nhân sẽ góp phần tạo nên năng lực tập thể. Điều đó đòi hỏi cơ quan sử dụng dành thời gian, điều kiện và sự ghi nhận cho hoạt động đào tạo, chuyển giao. Không thể vừa muốn người giỏi hoàn thành mọi nhiệm vụ trực tiếp, vừa mặc nhiên coi việc phát triển đội ngũ là phần việc họ phải tự thu xếp ngoài những yêu cầu đã giao.

Trong công tác cán bộ, bài phát biểu đặt yêu cầu chuẩn bị nguồn kế cận nhiều lớp, phát triển đội ngũ lãnh đạo, quản lý và chuyên gia chuyên sâu; người đứng đầu chịu trách nhiệm về công việc, đội ngũ kế cận và năng lực tổ chức. Tinh thần ấy đặt người lãnh đạo trước một trách nhiệm dài hạn. Một đơn vị có người đứng đầu giỏi là điều đáng quý, một đơn vị liên tục tạo cơ hội để những người khác trưởng thành mới có cơ sở phát triển bền vững. Khả năng phát hiện, bồi dưỡng và sử dụng người có sở trường vượt mình ở một lĩnh vực cũng là biểu hiện của bản lĩnh lãnh đạo.

Sự tiếp nối cần bắt đầu từ những cơ hội thực chất. Người có triển vọng phải được tham gia nhiệm vụ phù hợp, nhận phản hồi cụ thể và từng bước đảm nhận công việc khó hơn. Người đi trước cần được tạo điều kiện truyền nghề, nhưng người đi sau cũng cần khoảng không để thử cách làm mới. Một môi trường như thế vừa lưu giữ được tri thức đã tích lũy, vừa có khả năng tự làm mới, giúp mỗi thế hệ tiếp nhận công việc ở một trình độ cao hơn.

Đất nước mạnh từ bên trong khi năng lực của con người được nhận ra, đặt đúng chỗ và có điều kiện phát triển. Một chính sách trọng dụng tốt có thể khiến người mới muốn đến, người đang làm việc muốn tiếp tục cống hiến và người trẻ nhìn thấy tương lai của mình trong công việc chung. Lời mời có thể mở đầu cuộc gặp gỡ, nhưng nhiệm vụ xứng tầm, môi trường tôn trọng và sự ghi nhận công bằng mới làm nên một sự gắn bó lâu dài. Giá trị sâu xa của trọng dụng là để người tài được làm tốt điều mình có thể làm tốt nhất, qua đó giúp những người cùng làm việc và cả tổ chức mạnh lên. ■

A Huynh và hành trình đánh thức tiếng đá đại ngàn

● **Bài, ảnh: NGỌC HÒA**

Từ những viên đá nhặt bên suối Ya Lăh, Nghệ nhân Ưu tú A Huynh, người Gia Rai ở làng Chốt, xã Sa Thầy (Quảng Ngãi), đã kiên trì tìm tòi, chế tác nên bộ đàn đá mang âm sắc riêng.

Hơn 15 năm gắn bó với nhạc cụ độc đáo này, anh không chỉ đưa tiếng đá đến với công chúng mà còn nỗ lực truyền dạy cho thế hệ trẻ, góp phần gìn giữ bản sắc văn hóa dân tộc.

NNƯT A Huynh biểu diễn đàn đá do chính mình tìm kiếm, chế tác từ những viên đá bên suối Ya Lăh

Từ những viên đá bên suối thành nhạc cụ

Trong căn nhà sàn truyền thống ở làng Chốt, NNƯT A Huynh nhẹ tay cầm chiếc dùi, lần lượt gõ lên những phím đá xếp ngay ngắn trên khung gỗ. Âm thanh khi trong trẻo, ngân dài, lúc trầm đục, tạo nên những giai điệu mộc mạc. Ít ai nghĩ rằng, những viên đá tưởng chừng vô tri ấy từng nằm dưới dòng suối Ya Lăh, được anh nhặt về, chọn lựa và chế tác qua nhiều lần thử nghiệm.

Hành trình đến với đàn đá của A Huynh bắt đầu từ những câu chuyện của cha mình là ông A Hyét, người am hiểu nhiều nhạc cụ truyền thống của đồng bào Tây Nguyên. Theo lời cha kể, người Gia Rai ngày trước từng sử dụng những hòn đá phát ra âm thanh, đặt tại nơi có dòng nước chảy qua để xua đuổi chim, chuột phá hoại mùa màng. Trong một lần đi ngăn nước lũ trên suối Ya Lăh, A Huynh tình cờ nghe tiếng những viên đá va vào nhau. Tò mò, anh nhặt từng viên lên, lấy viên này gõ vào viên kia và nhận ra mỗi viên lại phát ra âm thanh khác biệt. "Lúc đó mình nhớ đến lời cha kể về những hòn đá biết nói. Mình nghĩ, hay đây chính là những viên đá ngày trước?", A Huynh nhớ lại.

Từ đó, mỗi lần xuống suối, anh lại chú ý tìm những viên đá có âm thanh đặc biệt. Đá được mang về nhà để thử tiếng, so sánh độ cao, thấp và khả năng ngân vang. Có lần anh chọn được gần 20 viên, nhưng sau nhiều lượt sàng lọc, chỉ những viên phù hợp mới được giữ lại. Theo A Huynh, khó khăn nhất là khâu chế tác. Đá phải được kê trên khung hoặc vật lót phù hợp để tạo độ rung. Mỗi viên có đặc tính riêng, đòi hỏi người làm kiên nhẫn điều chỉnh cách kê, cách gõ và vị trí sắp xếp. Chỉ một nhát đục quá tay cũng có thể khiến âm thanh thay đổi, thậm chí làm hỏng viên đá. Không có sách hướng dẫn hay người trực tiếp truyền nghề, anh chủ yếu dựa vào đôi tai và kinh nghiệm của mình. Viên nào chưa đạt, anh lại tiếp tục gọt, đẽo hoặc tìm viên khác thay thế. Quá trình ấy lặp đi lặp lại nhiều lần, đòi hỏi sự kiên trì và tỉ mỉ.

"Không có sách hay người hướng dẫn, mình tự nghe, tự thử. Viên đá nào không vừa ý thì thay. Có khi làm xong rồi lại phải đục sửa, thử lại nhiều lần mới được", anh chia sẻ. Ban đầu, gõ đá chỉ là thú vui sau những giờ làm rẫy. A Huynh cùng trai tráng trong làng ngồi bên suối, vừa hát vừa thử tạo ra những âm thanh khác nhau. Dần dần, anh nảy ra ý tưởng sắp xếp các viên đá thành giai điệu, thử chơi theo những làn điệu dân ca Gia Rai và nhịp cồng chiêng. Từ những lần thử nghiệm ấy, bộ đàn đá từng bước hình thành. Mỗi phím đá được lựa chọn không chỉ bởi âm thanh riêng mà còn phải hòa hợp với những phím còn lại, tạo nên giai điệu liền mạch. Với A Huynh, đó là hành trình vừa chế tác, vừa khám phá khả năng âm nhạc của những vật liệu gần gũi với đời sống.

> *"Chiều xuống ở làng Chốt, A Huynh lại ngồi bên bộ đàn đá quen thuộc. Những phím đá nằm im trên khung gỗ, rồi lần lượt ngân lên dưới chiếc dùi nhỏ. Tiếng thanh nối tiếng trầm, tạo thành giai điệu mộc mạc mà cuốn hút. Từ những viên đá nhặt bên suối, người nghệ nhân Gia Rai đã kiên trì đánh thức âm thanh của núi rừng.*
>
> *Khi tiếng đàn được trao truyền cho người trẻ, hành trình ấy không chỉ là câu chuyện về một nhạc cụ độc đáo mà còn là nỗ lực gìn giữ bản sắc văn hóa từ chính cộng đồng."*

Đưa tiếng đá đến gần hơn với người trẻ

Năm 2010, A Huynh lần đầu đưa đàn đá lên sân khấu tại hội diễn văn nghệ quần chúng huyện Sa Thầy, tỉnh Kon Tum cũ (nay là xã Sa Bình, Quảng Ngãi). Từ những viên đá tìm thấy bên suối, anh đã tạo nên một nhạc cụ có thể biểu diễn trước đông đảo công chúng.

Sau lần xuất hiện ấy, bộ đàn đá của anh dần được nhiều người biết đến. Nhiều nhà nghiên cứu văn hóa dân gian tìm về làng Chốt để tìm hiểu cách anh lựa chọn, chế tác và sắp xếp những phím đá thành giai điệu. Từ những sân khấu trong tỉnh, A Huynh có dịp mang tiếng đàn ra Hà Nội và tham gia một số chương trình giao lưu văn hóa ở nước ngoài. Không chỉ biểu diễn, nghệ nhân còn dành thời gian hướng dẫn người trẻ trong làng làm quen với đàn đá. Anh A Juil, ở làng Chốt, là một trong những người được A Huynh truyền dạy. Từ chỗ đứng xem nghệ nhân chơi đàn, A Juil dần được hướng dẫn cách cầm dùi, gõ từng phím và thực hành những giai điệu đơn giản.

"Trước đây mình chỉ nghe nghệ nhân A Huynh chơi, thấy những viên đá phát ra âm thanh rất lạ. Được nghệ nhân chỉ dạy, mình thấy đàn đá không chỉ hay mà còn gắn với văn hóa của người Gia Rai", anh A Juil cho biết. Mỗi dịp làng có lễ hội hoặc giao lưu văn hóa, A Huynh lại mang đàn ra biểu diễn, hướng dẫn cách gõ và kể cho người trẻ nghe câu chuyện về những viên đá bên suối Ya Lăh. Anh mong muốn các em hiểu rằng phía sau âm thanh của nhạc cụ là sự sáng tạo, kinh nghiệm và những ký ức gắn với đời sống cộng đồng. "Những thế hệ trẻ trong làng phải biết tiếng đàn của dân tộc mình thì sau này mới có người tiếp tục chơi. Mình biết gì thì mình chỉ lại cho các em", anh bày tỏ. Ngoài đàn đá, A Huynh còn biết chơi nhiều nhạc cụ truyền thống như đàn blong pút, ting ning, t'rưng. Anh cũng chơi guitar, kỹ năng học được trong thời gian nhập ngũ. Phần lớn kiến thức về các nhạc cụ dân tộc đều do anh tự tìm hiểu và kiên trì tập luyện qua nhiều năm.

Năm 2015, khi mới 33 tuổi, A Huynh được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu NNƯT ghi nhận những đóng góp trong gìn giữ và phát huy di sản văn hóa dân tộc. Theo bà Nguyễn Thị Luyến, Trưởng phòng Văn hóa - xã hội xã Sa Bình, việc gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống có ý nghĩa quan trọng đối với đời sống cộng đồng. Những nghệ nhân như A Huynh góp phần lưu giữ tri thức dân gian, duy trì các loại hình nghệ thuật truyền thống và tạo cơ hội để thế hệ trẻ tiếp cận, hiểu hơn về văn hóa của dân tộc mình.

Chiều xuống ở làng Chốt, A Huynh lại ngồi bên bộ đàn đá quen thuộc. Những phím đá nằm im trên khung gỗ, rồi lần lượt ngân lên dưới chiếc dùi nhỏ. Tiếng thanh nối tiếng trầm, tạo thành giai điệu mộc mạc mà cuốn hút. Từ những viên đá nhặt bên suối, người nghệ nhân Gia Rai đã kiên trì đánh thức âm thanh của núi rừng. Khi tiếng đàn được trao truyền cho người trẻ, hành trình ấy không chỉ là câu chuyện về một nhạc cụ độc đáo mà còn là nỗ lực gìn giữ bản sắc văn hóa từ chính cộng đồng. ■

A Huynh kiên trì chỉnh sửa, thử âm nhiều lần để hoàn thiện từng phím đá, tạo nên bộ đàn đá mang âm sắc riêng

A Huynh hướng dẫn người trẻ cách chơi đàn đá, góp phần gìn giữ và trao truyền giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Gia Rai

Niềm đam mê biến di sản văn hóa thành nơi sinh kế

● THẢO LAM

Sinh ra trong một gia đình nghèo ở vùng cao Xà Phìn, từ tình yêu với văn hóa dân tộc, chàng trai người Mông Sùng Mạnh Hùng đã kiên trì xây dựng những hoạt động giao lưu cộng đồng tại Đồng Văn (Tuyên Quang), biến những nét đẹp văn hóa bản địa thành sản phẩm du lịch hấp dẫn, đồng thời tạo thêm sinh kế cho người dân.

Những đóng góp ấy đã giúp anh được vinh danh tại Giải thưởng "Thanh niên sống đẹp" năm 2026 nhân kỷ niệm 70 năm Ngày truyền thống Hội LHTN (15.10).

Ký ức bản làng đến khát vọng giữ gìn văn hóa

Sinh năm 1992, hiện là cán bộ Trung tâm Dịch vụ công xã Đồng Văn, tuổi thơ của Hùng gắn với Xà Phìn, vùng quê nghèo của đồng bào dân tộc Mông, với cối xay lúa, giã gạo, làm nương và tiếng khèn Mông trầm bổng qua đôi tay của ông trong những buổi sinh hoạt của bản làng.

Những âm thanh tưởng chừng bình dị ấy đã trở thành một phần ký ức, nuôi dưỡng tình yêu văn hóa dân tộc trong chàng trai trẻ. Càng trưởng thành, Hùng càng nhận ra rằng, đằng sau mỗi điệu khèn, câu hát là những giá trị văn hóa được trao truyền qua nhiều thế hệ. "Tôi sinh ra trong một gia đình khó khăn, từ nhỏ đã thường nghe ông thổi khèn, bà hát dân ca Mông. Khi lớn lên, tôi tự hỏi tại sao mình không thể đưa những làn điệu dân ca, tiếng khèn ấy đến với du khách, để nhiều người biết hơn về văn hóa của dân tộc mình?", Hùng chia sẻ.

Trăn trở ấy dần trở thành động lực để anh tìm cách đưa văn hóa truyền thống ra khỏi không gian sinh hoạt quen thuộc của bản làng, đến gần hơn với công chúng, đặc biệt là du khách trong nước và quốc tế. Với Hùng, bảo tồn văn hóa không chỉ dừng lại ở việc lưu giữ những giá trị đã có, mà quan trọng hơn là phải tạo được môi trường để văn hóa tiếp tục hiện diện trong đời sống, được thực hành, trải nghiệm, có thể trở thành nguồn lực phát triển kinh tế, tạo sinh kế cho chính những người đang nắm giữ di sản. Nghĩ là làm, năm 2022, Sùng Mạnh Hùng bắt đầu đề xuất, xây dựng và tổ chức các hoạt động giao lưu văn hóa cộng đồng tại Đồng Văn. Trong đó, chương trình lửa trại kết hợp biểu diễn nghệ thuật dân gian, giao lưu văn nghệ và trải nghiệm văn hóa bản địa nhổ lúa, xay ngô, giã gạo… được khái quát hóa bằng nghệ thuật là hoạt động tiêu biểu, dần trở thành điểm nhấn trong hành trình khám phá vùng cao của du khách tại Đồng Văn, Tuyên Quang.

Điều đáng chú ý trong cách làm của Hùng là không tổ chức hoạt động văn hóa theo lối trình diễn một chiều. Anh mong muốn tạo ra một không gian mở, nơi người dân địa phương và du khách không còn khoảng cách giữa người biểu diễn với người thưởng thức. Mọi người cùng tham gia các điệu múa, lời ca, trò chơi tập thể, cùng trò chuyện, chia sẻ và tìm hiểu về phong tục, tập quán của đồng bào các dân tộc. Ngay từ những ngày đầu, Hùng đã dành nhiều thời gian tìm hiểu, tham khảo để xây dựng chương trình phù hợp với nhiều lứa tuổi, quốc tịch và sở thích khác nhau. Anh mong muốn đây phải là một sân chơi lành mạnh, vui tươi, nơi bất cứ ai đến Đồng Văn cũng có thể tìm thấy niềm vui, sự gần gũi và cảm giác được hòa mình vào đời sống văn hóa bản địa.

"Khi du khách đến quê hương mình, tôi muốn họ có một không gian để giao lưu, kết nối văn hóa, biến những người xa lạ thành người quen. Điều khiến tôi vui nhất là được nghe du khách chia sẻ rằng đây là một sân chơi tuyệt vời, nơi mọi người trong nước và quốc tế có thể cùng tham gia, cùng làm quen và trở nên gần gũi hơn", Hùng bộc bạch.

Khi di sản trở thành sinh kế của cộng đồng

Từ một hoạt động giao lưu cộng đồng, chương trình lửa trại dần tạo được sức hút riêng. Không chỉ có người dân địa phương, đoàn viên, thanh niên tham gia, ngày càng nhiều du khách quốc tế cũng tìm đến trải nghiệm. Những hình ảnh về các hoạt động giao lưu văn hóa được chia sẻ rộng rãi, viral trên mạng xã hội, thu hút sự quan tâm của cộng đồng du lịch trong và ngoài nước.

Hùng cho biết, ban đầu anh không đặt mục tiêu xây dựng kênh truyền thông hay tạo ra một hiện tượng trên mạng xã hội. Mọi thứ đến khá tự nhiên, từ chính những hoạt động được tổ chức thường xuyên và sự hào hứng của người tham gia. Đến nay, chương trình đã trở thành một điểm hẹn quen thuộc, được nhiều du khách xem như trải nghiệm không thể thiếu khi đến Đồng Văn. Các hoạt động thường diễn ra từ 20 đến 22h hằng ngày, riêng thứ Bảy và Chủ nhật có thể kéo dài đến 22h30. Đặc biệt, Hùng chủ động tận dụng các nền tảng số để quảng bá hình ảnh quê hương. Theo anh, trước đây, muốn đưa hình ảnh địa phương đến với công chúng thường phải thông qua các kênh truyền hình, phát thanh chính thống. Nhưng hiện nay, với một chiếc điện thoại thông minh và khả năng sáng tạo nội dung, người trẻ hoàn toàn có thể giới thiệu vẻ đẹp văn hóa, con người và sản vật quê hương đến đông đảo công chúng.

"Những đoạn video ghi lại không khí giao lưu, tiếng khèn, điệu múa và nụ cười của du khách tại các đêm lửa trại đã góp phần đưa hình ảnh Đồng Văn lan tỏa trên môi trường số. Không ít du khách quốc tế chủ động nhắn tin bày tỏ mong muốn đến Việt Nam, đến quê hương của Hùng để trực tiếp tham gia những hoạt động này", chàng trai người Mông chia sẻ. Theo Hùng, Đồng Văn vốn được biết đến với những dãy núi đá tai mèo hùng vĩ, cảnh quan thiên nhiên đặc sắc và hệ thống di sản văn hóa. Nếu trước đây du khách chủ yếu tìm đến để khám phá cảnh quan, tham quan các di tích thì nay, những hoạt động văn hóa cộng đồng đã tạo thêm lý do để họ ở lại, trải nghiệm và cảm nhận sâu sắc hơn về vùng đất này. Đáng chú ý, trong dịp lễ Quốc khánh 2.9, riêng Đồng Văn đón khoảng 45.000 lượt khách tham quan, trải nghiệm. Với Hùng, sự quan tâm của du khách không chỉ là niềm vui đối với những người tổ chức mà còn cho thấy sức hấp dẫn của văn hóa bản địa khi được giới thiệu bằng cách thức gần gũi, sinh động và phù hợp với nhu cầu trải nghiệm của du khách hiện đại.

Sùng Mạnh Hùng tại lễ vinh danh

Đặc biệt, Hùng đã thành lập các nhóm giao lưu văn hóa, nghệ thuật dân gian quần chúng để phục vụ du khách. Hiện có ba nhóm mang tên Lửa trại, với thành viên chủ yếu là các bạn học sinh có hoàn cảnh gia đình khó khăn tại địa phương. Tham gia hoạt động, các em có cơ hội thể hiện năng khiếu, thực hành những giá trị văn hóa truyền thống, đồng thời có thêm nguồn kinh phí trang trải việc học tập và hỗ trợ cuộc sống gia đình. Anh cũng khuyến khích các bạn trẻ mạnh dạn ứng dụng công nghệ, chuyển đổi số vào quảng bá văn hóa, du lịch và tiêu thụ sản vật địa phương. Tuy nhiên, việc sáng tạo nội dung trên môi trường mạng cần được thực hiện nghiêm túc, có trách nhiệm, bảo đảm phù hợp với các chủ trương, chính sách và quy định của pháp luật.

Tổ chức lửa trại, giao lưu văn hóa với du khách

Những nỗ lực bền bỉ của Sùng Mạnh Hùng đã được ghi nhận bằng nhiều giải thưởng, bằng khen trong hoạt động văn hóa, nghệ thuật và công tác cộng đồng. Anh từng đạt giải A với tiết mục "Pao ơi bay lên" tại Liên hoan Tuyên truyền lưu động tỉnh Hà Giang năm 2024; giải A tiết mục múa "Xuân về trên bản Lô Lô" năm 2024. Cùng năm, anh được khen thưởng vì có thành tích xuất sắc trong công tác truyền thông số, lan tỏa hình ảnh Hà Giang trên môi trường số. Năm 2025, Hùng tiếp tục được ghi nhận với thành tích trong tổ chức Lễ hội Khèn Mông lần thứ X; thành tích xuất sắc trong học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; đặc biệt là thành tích tiêu biểu trong học tập, công tác, có uy tín tại vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi. Việc được trao Giải thưởng "Thanh niên sống đẹp" là sự ghi nhận đối với những đóng góp của chàng trai người Mông trong việc gìn giữ, lan tỏa văn hóa truyền thống và tạo dựng những giá trị tích cực cho cộng đồng. ■

ĐIỆN ẢNH VIỆT NAM:

Từ sức bật phòng vé đến hệ sinh thái công nghiệp văn hóa

● **HÀ AN**

Nghị quyết 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đặt ra yêu cầu xây dựng hệ sinh thái văn hóa, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, khai thác hiệu quả nguồn lực và phát triển các ngành công nghiệp văn hóa có sức cạnh tranh. Trong định hướng đó, điện ảnh có lợi thế đặc biệt khi kết hợp sáng tạo nghệ thuật với công nghệ, truyền thông, thương mại và quảng bá hình ảnh đất nước.

Một số tác phẩm thuộc nhiều thể loại, đề tài đã tạo dấu ấn tại phòng vé, góp phần thúc đẩy sự phát triển của ngành công nghiệp điện ảnh

Tuy nhiên, để trở thành ngành công nghiệp văn hóa đúng nghĩa, điện ảnh Việt Nam cần vượt qua những thành công riêng lẻ, từng bước hình thành cấu trúc phát triển đồng bộ và bền vững.

> *Điện ảnh vừa là nghệ thuật, vừa là phương thức hiệu quả để quảng bá hình ảnh đất nước, con người và văn hóa Việt Nam ra thế giới, qua đó góp phần tạo dựng sức mạnh mềm quốc gia. Trong giai đoạn phát triển mới, cần hướng tới xây dựng ngành công nghiệp văn hóa hiện đại, có năng lực cạnh tranh quốc tế và lan tỏa hình ảnh Việt Nam. Chính sách vì thế cần tạo môi trường để các thành tố trong ngành liên kết, phát triển lâu dài, thay vì chỉ hỗ trợ từng dự án.*
>
> **(Thứ trưởng Bộ VHTTDL TẠ QUANG ĐÔNG)**

Sức bật phòng vé và những giới hạn của tăng trưởng

Năm 2025 đánh dấu bước phát triển nổi bật của thị trường điện ảnh Việt Nam. Tổng doanh thu toàn thị trường đạt xấp xỉ 6.140 tỉ đồng, với hơn 70 triệu lượt vé phát hành. Phim Việt chiếm 62% thị phần, có 55 tác phẩm ra rạp, mức cao nhất từ trước đến nay. Đáng chú ý, có 9 phim đạt doanh thu trên 100 tỉ đồng, trong đó *Mưa đỏ* tạo dấu ấn đặc biệt khi vượt mốc 700 tỉ đồng.

Bước sang năm 2026, đà phát triển tiếp tục được duy trì. Theo dữ liệu từ Box Office Vietnam, doanh thu phim Việt trong quý I đạt 1.080 tỉ đồng, gần tương đương mức 1.108 tỉ đồng cùng kỳ năm trước nhờ hiệu ứng mùa phim Tết. Nhiều tác phẩm thuộc các thể loại, đề tài khác nhau đạt doanh thu trăm tỉ đồng như *Thỏ ơi!!* (447 tỉ), *Nhà ba tôi một phòng* (111 tỉ), *Thiên đường máu* (126 tỉ), *Báu vật trời cho* (103 tỉ), *Tài* (113 tỉ), *Quỷ nhập tràng 2* (134 tỉ), *Phí Phông: Quỷ máu rừng thiêng* (hơn 180 tỉ)... Tuy nhiên, theo Box Office Vietnam, tính đến cuối tháng 9.2026, tổng doanh thu phim Việt đạt khoảng 2.910 tỉ đồng, thấp hơn khoảng 942 tỉ so với mức 3.852 tỉ cùng kỳ năm 2025.

Những con số cho thấy phim Việt ngày càng có khả năng chinh phục khán giả trong nước, tạo ra các sản phẩm có sức lan tỏa xã hội và cạnh tranh với phim ngoại nhập. Thành công của *Mưa đỏ, Mai* hay *Lật mặt 7: Một điều ước* cũng cho thấy thị trường nội địa có sức mua đáng kể, sẵn sàng đón nhận những tác phẩm phù hợp với nhu cầu và tâm lý khán giả. Tuy nhiên, phía sau những kỷ lục vẫn là khoảng cách lớn giữa các bộ phim. Số lượng tác phẩm có doanh thu thấp còn cao; thị trường có xu hướng tập trung vào một số mùa chiếu, những gương mặt được xem là bảo chứng phòng vé và các công thức thể loại quen thuộc như hài gia đình, kinh dị, tâm lý xã hội. Thành công của một số phim chưa đồng nghĩa với năng lực phát triển ổn định của toàn ngành.

TS Ngô Phương Lan, Chủ tịch Hiệp hội Xúc tiến phát triển điện ảnh Việt Nam nhận định, điện ảnh nước nhà đang tăng trưởng theo từng "điểm sáng", thay vì phát triển như một hệ sinh thái hoàn chỉnh. Theo bà, những hạn chế thể hiện ở việc thành công chưa có tính lặp lại, chuỗi giá trị từ phát triển kịch bản, sản xuất, phát hành đến khai thác tài sản trí tuệ chưa hoàn chỉnh, đồng thời chưa hình thành hệ thống hãng phim hay doanh nghiệp nội dung quy mô lớn.

"Nói cách khác, Việt Nam đã có lực lượng làm phim ngày càng năng động và những tác phẩm tạo dấu ấn, nhưng để hình thành một ngành công nghiệp điện ảnh thực thụ, cần nhiều hơn những bộ phim ăn khách. Đó phải là một hệ thống có khả năng nuôi dưỡng sáng tạo, huy động vốn, phát triển công nghệ, tổ chức sản xuất, phân phối và khai thác giá trị tác phẩm trong dài hạn", TS Ngô Phương Lan cho biết.

Để thành công không dừng ở những "điểm sáng"

Theo TS Ngô Phương Lan, điện ảnh Việt Nam đang tăng trưởng theo từng "điểm sáng", thay vì phát triển như một hệ sinh thái hoàn chỉnh. Những hạn chế thể hiện ở việc thành công chưa có tính lặp lại, chuỗi giá trị từ phát triển kịch bản, sản xuất, phát hành đến khai thác tài sản trí tuệ chưa hoàn chỉnh, đồng thời chưa hình thành hệ thống hãng phim hay doanh nghiệp nội dung quy mô lớn.

Để hình thành ngành công nghiệp điện ảnh thực thụ, Việt Nam cần nhiều hơn những bộ phim ăn khách. Đó phải là hệ thống có khả năng nuôi dưỡng sáng tạo, huy động vốn, phát triển công nghệ, tổ chức sản xuất, phân phối và khai thác giá trị tác phẩm trong dài hạn.

Kết nối chuỗi giá trị

Trong khi đó, Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa đến năm 2030, tầm nhìn 2045 xác định điện ảnh là một trong 10 ngành trọng tâm, góp phần quảng bá lịch sử, văn hóa, con người Việt Nam. Nghị quyết 80-NQ/TW đặt mục tiêu đến năm 2030, các ngành công nghiệp văn hóa đóng góp 7% GDP và hình thành từ 5 đến 10 thương hiệu quốc gia, trong đó có điện ảnh.

Để đạt được mục tiêu này, cần có những giải pháp đồng bộ. Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông nhận định, điện ảnh vừa là nghệ thuật, vừa là phương thức hiệu quả để quảng bá hình ảnh đất nước, con người và văn hóa Việt Nam ra thế giới, qua đó góp phần tạo dựng sức mạnh mềm quốc gia. Trong giai đoạn phát triển mới, cần hướng tới xây dựng ngành công nghiệp văn hóa hiện đại, có năng lực cạnh tranh quốc tế và lan tỏa hình ảnh Việt Nam. Chính sách vì thế cần tạo môi trường để các thành tố trong ngành liên kết, phát triển lâu dài, thay vì chỉ hỗ trợ từng dự án.

Đồng quan điểm, TS Ngô Phương Lan cho rằng, điểm nghẽn lớn nhất không nằm ở việc thiếu tài năng mà ở cấu trúc phát triển. Chính sách chưa theo kịp thị trường và công nghệ; cơ chế ưu đãi, hỗ trợ đầu tư, quỹ phát triển điện ảnh còn thiếu hoặc chưa đủ mạnh. Hạ tầng sản xuất, từ trường quay, trung tâm hậu kỳ đến kỹ xảo và nhân lực chuyên sâu, cũng chưa đáp ứng yêu cầu.

Cùng với đó, thị trường quốc tế vẫn chưa được khai thác hiệu quả. Phim Việt chủ yếu dựa vào doanh thu trong nước, thiếu chiến lược phát hành dài hạn. Việc khai thác tài sản trí tuệ còn hạn chế; chưa có nhiều mô hình liên kết điện ảnh với truyền hình, trò chơi và nền tảng số. Vi phạm bản quyền tiếp tục làm suy giảm giá trị sáng tạo và nguồn thu.

Trong kỷ nguyên số, các nền tảng OTT và mạng xã hội tạo thêm con đường đưa phim Việt đến với khán giả ngoài biên giới địa lý. Trí tuệ nhân tạo, kỹ xảo số và công nghệ sản xuất ảo có thể nâng cao chất lượng hình ảnh, rút ngắn thời gian, giảm chi phí. Dữ liệu khán giả giúp nhà sản xuất hiểu nhu cầu và xây dựng chiến lược phát hành phù hợp.

Tuy nhiên, công nghệ không thể thay thế sáng tạo hay tự bảo đảm thành công thương mại. Hiệu quả vẫn đòi hỏi kịch bản có chiều sâu, đội ngũ chuyên môn và cơ chế bảo vệ bản quyền. Nguồn chất liệu lịch sử, di sản và đời sống đương đại Việt Nam cần được chuyển hóa thành những câu chuyện có ngôn ngữ điện ảnh hiện đại, đủ sức chạm tới khán giả trong nước và quốc tế.

Từ kinh nghiệm của Hàn Quốc, Nhật Bản, TS Ngô Phương Lan đề xuất xây dựng hệ sinh thái gắn kết chính sách, quỹ hỗ trợ, hạ tầng và thương hiệu. Các giải pháp bao gồm hoàn thiện ưu đãi đầu tư, vận hành Quỹ hỗ trợ phát triển điện ảnh, tạo điều kiện hợp tác quốc tế và sản xuất xuyên biên giới; đồng thời phát triển trường quay, trung tâm hậu kỳ, cơ sở dữ liệu số về điện ảnh và tài nguyên văn hóa.

Đào tạo nhân lực, hỗ trợ nhà sáng tạo trẻ, bảo vệ bản quyền và mở rộng phát hành quốc tế là những mắt xích thiết yếu. Nhà nước cần hoàn thiện chính sách theo tinh thần Nghị quyết 80-NQ/TW, thúc đẩy chuyển đổi số, nâng cao chất lượng phim đặt hàng phục vụ nhiệm vụ chính trị và quảng bá điện ảnh gắn với văn hóa, du lịch. Đồng thời, cần huy động nguồn lực tư nhân, khuyến khích doanh nghiệp đầu tư nội dung.

Điện ảnh cần được nhìn nhận đồng thời như một nghệ thuật và ngành kinh tế sáng tạo. Mục tiêu không chỉ là sản xuất thêm phim hay chờ đợi những kỷ lục phòng vé, mà còn phải tạo được năng lực để thành công được tiếp nối, giá trị tác phẩm được khai thác lâu dài và người làm phim có môi trường sáng tạo ổn định. Khi chuỗi giá trị được kết nối, điện ảnh mới có thể chuyển những điểm sáng thành sức mạnh của hệ sinh thái công nghiệp văn hóa. ■

Sau "cơn sốt" concert

● TRUNG NGHĨA

Những đại nhạc hội quy tụ hàng chục nghìn khán giả đang tạo nên sức nóng chưa từng có cho thị trường giải trí Việt Nam. Nhưng sau những đêm diễn cháy vé, điều gì sẽ giữ sức hút ấy ở lại? Để công nghiệp giải trí phát triển bền vững, cần nhiều hơn những sân khấu hoành tráng, đó là đội ngũ làm nghề chuyên nghiệp, những sản phẩm mang bản sắc riêng, khả năng kết nối nghệ thuật với du lịch, dịch vụ, tạo ra giá trị kinh tế lâu dài...

Các chương trình biểu diễn quy mô lớn đang mở ra cơ hội phát triển công nghiệp giải trí Việt Nam, đồng thời đặt ra yêu cầu nâng cao tính chuyên nghiệp và khai thác hiệu quả giá trị văn hóa Ảnh: TRẦN HUẤN

Từng bước hình thành công nghiệp biểu diễn chuyên nghiệp

Để có được một đêm diễn thành công, phía sau sân khấu là hàng loạt công việc từ sản xuất, dàn dựng, kỹ thuật đến quản lý và bảo đảm an toàn. Mỗi khâu đều đòi hỏi nhân lực có chuyên môn, kinh nghiệm và khả năng phối hợp chặt chẽ. Đây cũng là vấn đề được những người trong nghề đặc biệt quan tâm khi bàn về tương lai của công nghiệp biểu diễn Việt Nam.

Tại hội thảo *Công nghiệp Concert và Giải trí: Từ bùng nổ đến bền vững,* trong khuôn khổ Tuần lễ tổ chức sự kiện và Triển lãm Việt Nam (VEEW 2026) diễn ra cuối tuần qua, nhạc sĩ, nhà sản xuất âm nhạc Dương Cầm cho rằng, sau khoảng 20 năm hoạt động trong lĩnh vực biểu diễn, ông nhận thấy Việt Nam vẫn chưa có một nền công nghiệp biểu diễn thực sự chuyên nghiệp. Những năm gần đây, đội ngũ làm nghề đã từng bước hình thành, với nhiều vị trí như quản lý sân khấu, kỹ thuật hiện trường, giám sát an toàn, kỹ thuật âm thanh và ánh sáng... Dù vậy, lực lượng vẫn còn mỏng so với nhu cầu, nhất là ở các vị trí dẫn dắt và tổ chức sản xuất.

Theo nhạc sĩ Dương Cầm, một chương trình chuyên nghiệp đòi hỏi sự phối hợp đồng bộ giữa sáng tạo, kỹ thuật, quản lý và vận hành. Vì thế, ngành biểu diễn cần đội ngũ đủ năng lực để bảo đảm chất lượng ổn định, thay vì phụ thuộc vào một số nhà sản xuất hay đạo diễn giàu kinh nghiệm. Khi các khâu được tổ chức bài bản, hoạt động biểu diễn mới có nền tảng để phát triển thành ngành công nghiệp thực thụ.

Từ góc nhìn quốc tế, TS Vladimir Antchak, Trưởng bộ môn Concert và Giải trí, Đại học Anh Quốc Việt Nam (BUV) nhận định, Việt Nam đã có thị trường và nhu cầu đáng kể đối với các sản phẩm giải trí, đêm diễn và lễ hội âm nhạc. Hiện nay, nhiều thành phố, quốc gia đang chú trọng phát triển kinh tế dựa trên khả năng thu hút sự chú ý và tạo ra những trải nghiệm cảm xúc hấp dẫn, khó quên.

Theo TS Vladimir Antchak, Việt Nam đang làm khá tốt ở phương diện thu hút sự chú ý thông qua các chương trình biểu diễn, đêm nhạc và sự kiện quy mô lớn, đặc biệt trong năm 2025, khi nhiều chương trình thu hút đông đảo công chúng. Lượng khách quốc tế gia tăng hằng năm cũng phần nào cho thấy sức hấp dẫn của Việt Nam. Tuy nhiên, thách thức hiện nay là làm sao để những trải nghiệm ấy để lại dấu ấn cảm xúc đủ sâu, khiến du khách muốn quay trở lại. Những chương trình nghệ thuật, lễ hội quy mô lớn và hoạt động văn hóa đặc sắc, nếu được đầu tư phù hợp, sẽ góp phần tạo nên nguồn lực mềm quan trọng, gia tăng khả năng thu hút du khách trong và ngoài nước.

Kết nối để gia tăng giá trị văn hóa

Để có những sản phẩm đủ sức sống lâu dài, công nghiệp biểu diễn Việt Nam cần vượt qua cách tổ chức sự kiện theo những khuôn mẫu tương tự nhau. Đạo diễn Phạm Hoàng Nam cho rằng, mỗi địa phương phải xác định rõ giá trị văn hóa cốt lõi để xây dựng sản phẩm phù hợp, thay vì cùng chạy theo những mô hình lễ hội và biểu diễn giống nhau. Thực tế, nhiều chương trình hiện có cách dàn dựng gần như lặp lại, từ thời lượng, cách chia phần đến hình thức sân khấu hóa. Đầu tư sân khấu lớn hay gia tăng số lượng sự kiện chưa chắc mang lại hiệu quả nếu thiếu ý tưởng sáng tạo và chiến lược tiếp cận công chúng.

Từ thực tế đó, việc nhận diện đúng thế mạnh của từng địa phương sẽ mở ra cơ hội kết nối di sản với nghệ thuật đương đại, phát triển các lễ hội và chương trình biểu diễn thành sản phẩm du lịch có bản sắc, có khả năng cạnh tranh. Đây cũng là cơ sở để xây dựng thương hiệu sự kiện, duy trì lượng khán giả ổn định và từng bước tiếp cận thị trường quốc tế.

NSND, biên đạo Trần Ly Ly nhấn mạnh yêu cầu phát huy đặc trưng văn hóa từng vùng, miền, không bó hẹp trong địa giới hành chính tỉnh, thành phố, từ đó xác định những giá trị cốt lõi có thể khai thác để phát triển công nghiệp văn hóa. Theo NSND Trần Ly Ly, công nghiệp văn hóa cần tham gia vào hoạt động kinh tế, tạo ra giá trị có thể đo đếm bằng tiền tệ, đóng góp vào GDP, đồng thời phát huy những giá trị đối với xã hội và cộng đồng.

Từ cách nhìn ấy, một chương trình biểu diễn không nên chỉ được xem là sản phẩm bán vé. Cần tính đến toàn bộ trải nghiệm của khán giả: Họ lưu trú ở đâu, sử dụng những dịch vụ gì, tham gia hoạt động nào trước và sau buổi diễn, có thể khám phá thêm những cảnh quan, di sản và sản phẩm văn hóa đặc trưng nào của địa phương. Khi các dịch vụ được kết nối, một chương trình nghệ thuật có thể tạo ra giá trị lớn hơn nhiều so với doanh thu bán vé. Ngược lại, nếu thiếu sự liên kết, tiềm năng kinh tế khó được phát huy, ngay cả với những chương trình đầu tư công phu.

Để giải quyết bài toán này, cần có tư duy liên ngành và sự phối hợp thực chất giữa cơ quan quản lý du lịch, nghệ thuật biểu diễn, các đơn vị nghiên cứu văn hóa, chính quyền địa phương, nhà sản xuất và doanh nghiệp dịch vụ. Điều quan trọng là các bên phải tìm được những mô hình hợp tác cụ thể, cùng tham gia khai thác thế mạnh và chia sẻ lợi ích, qua đó đưa những giá trị văn hóa vào đời sống kinh tế.

Bên cạnh năng lực sản xuất và nguồn nhân lực, các chuyên gia nhận định, phát triển công nghiệp giải trí còn đòi hỏi hệ thống hạ tầng kỹ thuật đồng bộ. Việt Nam cần hướng tới những trung tâm biểu diễn, nhà thi đấu đa năng và địa điểm tổ chức sự kiện được đầu tư bài bản, có khả năng chuyển đổi linh hoạt giữa nhiều loại hình hoạt động. Hiệu quả đầu tư không chỉ nằm ở quy mô công trình mà còn phụ thuộc vào khả năng khai thác, thời gian lắp đặt thiết bị và chi phí vận hành.

Cùng với hạ tầng, bảo vệ tài sản trí tuệ (IP) là điều kiện quan trọng để hình thành thị trường sáng tạo lành mạnh. Khi quyền lợi của người sáng tạo và doanh nghiệp được bảo đảm, các sản phẩm giải trí sẽ có thêm cơ hội được đầu tư, khai thác và phát triển lâu dài. Đây cũng là nền tảng để Việt Nam xây dựng những thương hiệu giải trí của riêng mình, giảm sự phụ thuộc vào các định dạng nhập khẩu.

Khi ánh đèn sân khấu tắt, điều còn lại cần được tính bằng sự trưởng thành của thị trường, đội ngũ sáng tạo được nuôi dưỡng, doanh nghiệp có khả năng phát triển dài hạn và những sản phẩm đủ sức giữ chân công chúng. Đó cũng là thước đo cho sự phát triển bền vững của ngành công nghiệp giải trí Việt Nam. ■

TP.HCM quy định mức thưởng giải văn hóa, nghệ thuật quần chúng

HĐND TP.HCM vừa ban hành Nghị quyết số 37/2026/NQ-HĐND quy định nội dung và mức chi giải thưởng trong lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật quần chúng trên địa bàn Thành phố. Theo đó, mức thưởng cao nhất đối với giải Nhất tập thể cấp là 32 triệu đồng, giải Nhất cá nhân là 12 triệu đồng.

Nghị quyết áp dụng đối với các tập thể, cá nhân đạt giải tại các cuộc thi, hội thi, hội diễn, liên hoan văn hóa, nghệ thuật quần chúng do cơ quan nhà nước, đơn vị sự nghiệp công lập và các tổ chức liên quan tổ chức hoặc phối hợp tổ chức bằng nguồn kinh phí ngân sách nhà nước hỗ trợ. Các nội dung được áp dụng gồm thi văn nghệ quần chúng; sáng tác ca khúc, kịch bản, tiểu phẩm; văn nghệ tuyên truyền lưu động; các cuộc thi về sách, tri thức, sáng tạo nghệ thuật gắn với phát triển văn hóa đọc; sáng tác tranh, ảnh cổ động, thiết kế logo, xây dựng cụm cổ động trực quan và tổ chức triển lãm phục vụ nhiệm vụ chính trị.

Mức thưởng được phân theo cấp tổ chức (thành phố và cấp xã), đồng thời căn cứ vào số lượng tập thể, cá nhân đăng ký tham dự, chia thành ba nhóm: Từ 30 đối tượng trở lên, từ 20-29 đối tượng và dưới 20 đối tượng. Ở cấp thành phố, đối với các cuộc thi có từ 30 đối tượng đăng ký tham dự trở lên, mức thưởng tối đa cho giải Nhất, Nhì, Ba và Khuyến khích lần lượt là 32 triệu đồng, 22 triệu đồng, 16 triệu đồng và 9 triệu đồng đối với tập thể; tương ứng 12 triệu đồng, 6 triệu đồng, 3 triệu đồng và 1 triệu đồng đối với cá nhân.

ANH HUY

Nha Trang hội tụ những sắc màu nhiếp ảnh Việt

Sáng qua 20.10, tại Nha Trang (Khánh Hòa), Bộ VHTTDL phối hợp UBND tỉnh Khánh Hòa và Hội Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Việt Nam khai mạc Cuộc thi và Triển lãm Ảnh nghệ thuật Việt Nam 2026, đồng thời trao 32 giải thưởng. Dự lễ có Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông, lãnh đạo tỉnh Khánh Hòa cùng đông đảo nghệ sĩ nhiếp ảnh.

Được tổ chức định kỳ hai năm một lần từ năm 2000, cuộc thi là dịp ghi nhận thành tựu sáng tạo, giới thiệu những góc nhìn về đất nước, con người Việt Nam. Năm nay, BTC nhận 9.291 tác phẩm của 1.263 tác giả đến từ 34 tỉnh, thành phố. Hội đồng Nghệ thuật lựa chọn 200 tác phẩm của 166 tác giả trưng bày và trao giải cho 32 tác phẩm xuất sắc, gồm 3 Huy chương Vàng, 6 Huy chương Bạc, 8 Huy chương Đồng và 15 giải Khuyến khích.

Phát biểu tại lễ khai mạc, Thứ trưởng Tạ Quang Đông đánh giá các tác phẩm có đề tài phong phú, phản ánh vẻ đẹp thiên nhiên, văn hóa, con người và đời sống đương đại. Theo Thứ trưởng, tác phẩm trưng bày còn thể hiện sự quan sát, cảm nhận riêng của nghệ sĩ, góp phần lưu giữ những khoảnh khắc của cuộc sống. Ông tin tưởng triển lãm tiếp tục kết nối giới nhiếp ảnh, quảng bá hình ảnh Việt Nam và đóng góp cho công nghiệp văn hóa.

Tin, ảnh: XUÂN HƯỚNG

Thứ trưởng Tạ Quang Đông trao Huy chương Vàng cho các tác giả

Đánh thức Thanh Chiêm

KHÁNH CHI

Tuyến du lịch đường thủy Hội An - Điện Bàn đang mở cơ hội đưa Dinh trấn Thanh Chiêm trở lại hành trình khám phá di sản sông Thu Bồn. Từng là trung tâm quan trọng của xứ Đàng Trong, di tích nay chỉ còn những dấu tích nằm trong lòng đất. Để đón dòng khách mới mà vẫn gìn giữ được giá trị lịch sử, yêu cầu trước mắt là đẩy nhanh khảo cổ, quy hoạch và bảo tồn trên cơ sở khoa học.

Tuyến sông mở một cơ hội mới

Sở VHTTDL TP Đà Nẵng phối hợp các Sở, ngành, Hiệp hội Du lịch và doanh nghiệp khảo sát tuyến từ bến Bạch Đằng (phường Hội An) đến điểm du lịch Đông Khương (phường Điện Bàn). Dọc tuyến có đảo Ký ức Hội An, làng mộc Kim Bồng, làng gốm Thanh Hà, làng nghề Đông Khương, không gian Dinh trấn Thanh Chiêm, tháp Chăm Bằng An… Các điểm đến lâu nay được khai thác độc lập. Nếu kết nối dọc Thu Bồn, hướng về Mỹ Sơn, du khách sẽ hiểu liền mạch hơn câu chuyện thương cảng, làng nghề, trung tâm quyền lực và cộng đồng cư dân xứ Quảng.

Theo định hướng phát triển du lịch đường thủy nội địa giai đoạn 2026-2030 của TP Đà Nẵng, tuyến Hội An - Điện Bàn được ưu tiên đầu tư. UBND phường Điện Bàn hỗ trợ thủ tục để Hợp tác xã Du lịch cộng đồng Đông Khương đầu tư bến thuyền đón khách; Đảo Ký ức Hội An dự kiến xây dựng bến nổi trong quý III năm 2026. Chuyển động ấy khiến việc bảo tồn Thanh Chiêm trở nên cấp thiết, bởi di tích hiện thiếu không gian để công chúng nhận diện giá trị.

Dinh trấn Thanh Chiêm tồn tại từ năm 1602-1832, từng là trung tâm hành chính, chính trị, quân sự và kinh tế quan trọng của xứ Đàng Trong. Nằm bên hệ thống sông Thu Bồn - Vu Gia, gần thương cảng Hội An, Thanh Chiêm giữ vai trò quản lý, phòng thủ, điều phối giao thương, đồng thời gắn với giao lưu Đông - Tây và quá trình hình thành chữ Quốc ngữ đầu thế kỷ XVII.

Hầu hết kiến trúc nguyên gốc không còn trên mặt đất. Dấu tích chủ yếu nằm trong lòng đất, đan xen khu dân cư và đất sản xuất. Những địa danh Kho Muối, Tàu Tượng, Mô Súng, Nhà Lao, Phường Đúc, Chợ Củi… vẫn gợi lại phần nào cấu trúc, chức năng của trung tâm xưa.

Làng nghề mộc Đông Khương - một trong những tuyến điểm trên hành trình kết nối

Bảo tồn phải đi trước khai thác

Tuyến du lịch đặt ra yêu cầu bảo tồn Thanh Chiêm trước khi đón khách. UBND phường Điện Bàn xác định quy hoạch, quản lý và phát huy giá trị di tích cần được tiếp cận tổng thể, thận trọng, khoa học, gắn với không gian văn hóa - lịch sử và đời sống cộng đồng.

Các đợt thám sát, khai quật năm 1999-2000 đã phát hiện một số dấu tích nền móng. Di tích được xếp hạng cấp tỉnh năm 2008, cấp quốc gia năm 2017. Tuy nhiên, diện mạo, phạm vi và cấu trúc Dinh trấn vẫn chưa được xác lập đầy đủ bằng chứng cứ khảo cổ đủ mạnh.

Dự án Công viên văn hóa - lịch sử Dinh trấn Thanh Chiêm giai đoạn 1 đã được đầu tư quy mô 1,06 ha; giai đoạn 2 được đưa vào danh mục đầu tư công trung hạn. Năm 2024, UBND tỉnh Quảng Nam (cũ) thống nhất chủ trương thi tuyển ý tưởng quy hoạch khu vực Dinh trấn gắn với phát triển du lịch, tái hiện kiến trúc và xây dựng bia chữ Quốc ngữ.

Tại hội thảo khoa học "Tham vấn giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di tích Dinh trấn Thanh Chiêm" do Sở VHTTDL Đà Nẵng tổ chức đầu năm 2026, các ý kiến nhấn mạnh nguyên tắc không phục dựng nguyên trạng khi chưa đủ cơ sở khoa học. Phần lớn kiến trúc gốc đã mất, dựng lại một "Dinh trấn mới" bằng giả định có thể làm mờ ranh giới giữa lịch sử và tưởng tượng.

Vì thế, "phục hồi Dinh trấn Thanh Chiêm" trước hết là phục hồi khả năng nhận diện và diễn giải giá trị di tích. Những gì trong lòng đất cần khảo sát, bảo vệ; phần đủ căn cứ có thể phỏng dựng chọn lọc; phần chưa đủ cơ sở nên giới thiệu bằng trưng bày, mô hình số, 3D và hệ thống dẫn giải minh bạch. Địa phương định hướng công viên lịch sử - văn hóa theo hướng mở, kết hợp cảnh quan, công trình gợi nhắc, nhà trưng bày, không gian cộng đồng và hoạt động giáo dục, trải nghiệm; trong đó chữ Quốc ngữ là nội dung quan trọng.

Đưa Thanh Chiêm trở lại mạch sống di sản

Thu Bồn vốn là tuyến giao thông huyết mạch nối miền núi, đồng bằng với thương cảng Hội An. Du lịch trên dòng sông có thể mở rộng không gian tham quan, giảm áp lực lên khu phố cổ và khôi phục phần nào mối liên hệ giao thương từng tạo nên các cộng đồng, làng nghề hai bờ.

Trong cấu trúc ấy, Thanh Chiêm không cần cạnh tranh với Hội An bằng phố cổ hay với Mỹ Sơn bằng đền tháp. Giá trị riêng của Dinh trấn nằm ở khả năng giải thích mối quan hệ giữa trung tâm quyền lực nội địa với thương cảng, dòng sông, làng nghề và tiến trình mở cõi về phương Nam. Nếu được bảo tồn, diễn giải tốt, đây có thể trở thành điểm nối giúp du khách hiểu sâu hơn không gian di sản Thu Bồn.

Địa phương xác định việc bảo tồn phải gắn với đời sống cộng đồng và các giá trị bản địa. Một hướng đi là kết nối Thanh Chiêm với hệ thống làng nghề truyền thống của Điện Bàn như đúc đồng Phước Kiều, chiếu chẻ Triêm Tây, gỗ mỹ nghệ Đông Khương, gốm nung Lê Đức Hạ… Những "bảo tàng sống" này lưu giữ tri thức dân gian, kỹ năng thủ công và đời sống văn hóa cộng đồng. Khi hình thành tuyến trải nghiệm liên hoàn, lợi ích từ di sản có thể lan ra ngoài phạm vi công viên, tạo sinh kế và thêm động lực để người dân gìn giữ nghề. Từ đó có thể hình thành chuỗi không gian văn hóa - lịch sử - nghề thủ công, với Dinh trấn diễn giải lịch sử, các làng nghề tiếp nối đời sống văn hóa hôm nay.

Nhưng hạ tầng du lịch không thể đi nhanh hơn bảo tồn. Bến thuyền có thể được đầu tư, tuyến sông có thể mở, doanh nghiệp có thể đưa khách đến; song nếu Thanh Chiêm chỉ là tên gọi trên bản đồ, cơ hội kết nối khó chuyển thành giá trị lâu dài. Áp lực đô thị, sử dụng đất và sự phân tán dấu tích trong khu dân cư càng khiến việc khoanh vùng, khảo sát, bảo vệ quỹ đất cần thực hiện sớm.

Điều cấp thiết lúc này không phải "dựng lại" bằng mọi giá một dinh trấn thế kỷ XVII, mà là hoàn thiện cơ sở khoa học, xác lập phạm vi bảo vệ, tiếp tục khảo cổ, thống nhất phương án quy hoạch và từng bước đầu tư không gian có khả năng kể đúng câu chuyện Thanh Chiêm.

Khi tuyến Hội An - Điện Bàn đang được khảo sát, chuẩn bị điều kiện khai thác, Thanh Chiêm đứng trước cơ hội trở lại mạch di sản Thu Bồn. Cơ hội ấy chỉ thành giá trị khi quy hoạch, khảo cổ, bảo tồn và đầu tư được xúc tiến kịp thời, dựa trên cơ sở khoa học và sự tham gia của cộng đồng. Đánh thức Thanh Chiêm còn là trả lại khả năng hiện diện cho một lớp lịch sử quan trọng của vùng đất Đà Nẵng hôm nay. ■

Người Hrê và những mùa no ấm

● NHƯ ĐỒNG

Với người Hrê ở xã Đặng Thùy Trâm (Quảng Ngãi), những cánh rừng từ lâu đã gắn bó với cuộc sống của bao thế hệ. Từ thu hái mây, tham gia bảo vệ rừng đến tìm cơ hội làm du lịch, bà con đang có thêm những nguồn thu để chăm lo cho gia đình. Giữ rừng cũng là cách gìn giữ sinh kế hôm nay và mở ra hy vọng về cuộc sống ổn định hơn trong tương lai.

Vào rừng tìm sinh kế

Những ngày thời tiết thuận lợi, anh Phạm Văn Bôn, người dân thôn Kon Dốc, lại mang dụng cụ vào rừng hái mây. Mây mọc tự nhiên dưới những tán cây xanh, trở thành nguồn thu nhập giúp gia đình anh trang trải thêm cuộc sống. Có ngày, anh thu hái được khoảng 65-70kg , bán cho thương lái với giá 8.000 đồng/kg, mang về khoản tiền đáng kể. Tuy nhiên, nguồn thu này không phải lúc nào cũng ổn định, bởi còn phụ thuộc vào điều kiện đi rừng, chất lượng mây và giá cả thị trường. "Năm nào giá thấp thì mình để lại cho cây mây lớn thêm, đợi khi có giá tốt bà con mới tập trung thu hoạch", anh Bôn chia sẻ.

Rừng đã gắn bó với sinh kế của cộng đồng người Hrê qua nhiều thế hệ. Nhưng để nguồn lợi ấy không cạn kiệt, bà con cũng phải tính toán thời điểm thu hái, giữ cho cây mây tiếp tục sinh trưởng và hạn chế tác động đến hệ sinh thái tự nhiên. Có thu nhập từ rừng, người dân càng hiểu rằng muốn có những mùa thu hái tiếp theo thì phải biết giữ gìn nguồn sống ấy.

Bên cạnh việc thu hái mây, nhiều người Hrê ở xã Đặng Thùy Trâm còn tham gia các tổ cộng đồng quản lý, bảo vệ rừng. Công việc tuần tra, phát hiện những dấu hiệu xâm hại rừng được duy trì thường xuyên, góp phần bảo vệ diện tích rừng được giao quản lý.

Ông Phạm Văn Hái, thành viên Tổ cộng đồng Bùi Hui, là một trong những người vừa tham gia bảo vệ rừng, vừa tìm kiếm nguồn thu từ các sản vật dưới tán rừng. Với ông, lợi ích không dừng ở khoản tiền nhận được sau những ngày tuần tra mà còn là cơ hội để gia đình cải thiện đời sống từ nguồn tài nguyên thiên nhiên sẵn có. "Tôi hy vọng khi địa phương phát triển du lịch, người dân sẽ có thêm công việc mới, từ hỗ trợ du khách khám phá rừng đến giới thiệu sản vật và văn hóa Hrê".

Mong muốn ấy cũng là điều nhiều người dân nơi đây đang hướng tới. Bên cạnh những nguồn thu quen thuộc, bà con hy vọng có thể tham gia các hoạt động dịch vụ, tận dụng hiểu biết về rừng và văn hóa bản địa để cải thiện thu nhập.

Tuyến trekking dưới tán rừng nguyên sinh mở thêm cơ hội phát triển du lịch trải nghiệm, tạo sinh kế cho người dân địa phương

Cũng tại Tổ cộng đồng Bùi Hui, ông Phạm Văn Bảy, Tổ trưởng tổ cộng đồng cho biết, kinh phí chi trả dịch vụ môi trường rừng được phân bổ theo quy định, phục vụ hoạt động của tổ, chi trả công lao động và hỗ trợ một số công trình, nhu cầu sinh hoạt chung của thôn. Nguồn kinh phí này đã góp phần cải thiện đường giao thông nông thôn, nhà văn hóa và điều kiện sinh hoạt cộng đồng. Nhờ vậy, lợi ích từ việc giữ rừng còn được thể hiện qua những công trình phục vụ đời sống chung của bà con.

Toàn xã Đặng Thùy Trâm hiện có khoảng 17.000ha đất quy hoạch lâm nghiệp, chiếm khoảng 90% diện tích tự nhiên, trong đó có khoảng 8.500ha rừng phòng hộ. Với tỷ lệ che phủ rừng đạt 77,42%, địa phương có lợi thế lớn để phát triển các mô hình sinh kế gắn với bảo tồn thiên nhiên.

Hằng năm, Quỹ Bảo vệ môi trường, Phát triển rừng và Phòng, chống thiên tai tỉnh Quảng Ngãi chi trả khoảng 472 triệu đồng cho diện tích gần 969ha rừng do các tổ cộng đồng quản lý, bảo vệ. Khoản kinh phí này tiếp thêm động lực để người dân duy trì công việc tuần tra, giám sát.

Thảo nguyên Bùi Hui và những cánh rừng nguyên sinh tạo lợi thế phát triển du lịch xanh gắn với văn hóa Hrê Ảnh: ĐOÀN VƯƠNG QUỐC

Khi công sức giữ rừng mang lại lợi ích thiết thực, bà con cũng có thêm động lực để gắn bó lâu dài với những cánh rừng quê hương.

Thêm hướng đi mới

Cùng với các nguồn sinh kế hiện có, xã Đặng Thùy Trâm đang nghiên cứu phát triển du lịch trekking dưới tán rừng nguyên sinh, kết nối với thảo nguyên Bùi Hui. Nếu được tổ chức phù hợp, đây có thể là cơ hội để người Hrê biến những hiểu biết về rừng, địa hình và văn hóa bản địa thành lợi thế phát triển dịch vụ, tạo thêm việc làm và thu nhập.

Mới đây, địa phương đã phối hợp với các đơn vị có kinh nghiệm khảo sát tuyến trekking dài hơn 5km, đi qua những đoạn rừng rợp bóng cây, men theo suối và kết nối với cảnh quan thảo nguyên. Khu vực rừng Kon Ken với hệ thống suối và những cây cổ thụ cũng được đánh giá có tiềm năng phát triển sản phẩm khám phá thiên nhiên kết hợp nghỉ dưỡng, trải nghiệm văn hóa và tham quan thảo nguyên Bùi Hui trong chương trình hai ngày một đêm.

Với người Hrê, hướng đi này mở ra cơ hội kiếm sống từ chính những giá trị đã gắn bó với cộng đồng qua nhiều thế hệ. Người dân có thể tham gia dẫn đường, hỗ trợ hậu cần, cung cấp thực phẩm, giới thiệu sản vật và chia sẻ với du khách những câu chuyện về rừng, về phong tục tập quán của dân tộc mình.

Theo ông Nguyễn Văn, Phó Chủ tịch UBND xã Đặng Thùy Trâm, địa phương định hướng từng bước hoàn thiện sản phẩm trekking rừng Kon Ken, kết nối với thảo nguyên Bùi Hui theo chủ đề "Đánh thức hành trình xanh". Cùng với việc khảo sát các tuyến trải nghiệm, xã chú trọng kết nối doanh nghiệp, đơn vị lữ hành và cộng đồng dân cư nhằm hình thành sản phẩm có khả năng khai thác lâu dài.

"Chúng tôi kỳ vọng việc kết hợp bảo vệ rừng, phát triển sinh kế dưới tán rừng và du lịch trải nghiệm sẽ tạo thêm việc làm, nâng cao thu nhập cho người dân. Tuy nhiên, mọi hoạt động phải gắn với bảo tồn tài nguyên rừng và bảo đảm phát triển bền vững", ông Văn cho biết.

Từ những chuyến đi hái mây, những ngày tuần tra giữ rừng đến dự định đón khách khám phá thiên nhiên, người Hrê ở xã Đặng Thùy Trâm đang tìm thêm hướng làm ăn ngay trên quê hương mình. Những cơ hội ấy, nếu được khai thác phù hợp, sẽ giúp bà con có thêm thu nhập, chăm lo tốt hơn cho gia đình và tiếp tục gìn giữ những cánh rừng đã gắn bó với bao thế hệ. ■

Cơ hội từ du lịch xanh

Theo bà Huỳnh Thị Thu Hạnh, Phó Trưởng phòng Quản lý Du lịch, Sở VHTTDL Quảng Ngãi, xã Đặng Thùy Trâm có thể nghiên cứu phát triển các tuyến trekking kết hợp săn mây, cắm trại và khám phá văn hóa Hrê tại Bùi Hui. Việc kết nối các trải nghiệm thiên nhiên với văn hóa bản địa sẽ góp phần đa dạng hóa sản phẩm du lịch, đồng thời mở thêm cơ hội để người dân tham gia cung cấp dịch vụ, tăng thu nhập và hưởng lợi từ tài nguyên địa phương.

Người trẻ thử sức với đam mê thiết kế thời trang

Chương trình Nhà thiết kế trẻ Việt Nam - Aquafina Pure Fashion 2026 vừa khởi động tại TP.HCM, quy tụ 15 thí sinh đến từ nhiều ngành nghề, lĩnh vực khác nhau.

Đáng chú ý, trong số thí sinh có Phạm Thị Nguyên, bác sĩ tại Bệnh viện Nhân dân Gia Định, tham gia cuộc thi với mong muốn theo đuổi đam mê thiết kế thời trang. Câu chuyện của cô gợi ra điều nhiều gia đình quan tâm: Người trẻ có thể tìm thấy hướng đi mới ngay cả khi đã lựa chọn một nghề nghiệp khác.

Năm nay, cuộc thi lần đầu được tổ chức dưới hình thức chương trình truyền hình thực tế. Thí sinh trải qua các thử thách về ý tưởng, kỹ năng và bản lĩnh nghề nghiệp, dưới sự đánh giá, hướng dẫn của các nhà thiết kế Đỗ Mạnh Cường, Hoàng Minh Hà, giám đốc sáng tạo Kelbin Lei; Á hậu Mai Ngô đảm nhận vai trò dẫn chương trình.

Ngay tại lễ ra mắt, các thí sinh đã giới thiệu 15 thiết kế hoàn thành trong ba giờ. Ba thí sinh xuất sắc nhất sẽ được mở màn Tuần lễ Thời trang Quốc tế Việt Nam Thu Đông 2026 tại Hà Nội vào tháng 11. Đây là cơ hội để những người trẻ đưa sản phẩm của mình đến gần hơn với công chúng và giới chuyên môn. Chương trình phát sóng lúc 20h ngày 23.10 trên YouTube MultiTV Official. **HOÀNG MY**

ĐẠI HỘI THỂ THAO TOÀN QUỐC LẦN THỨ X:

TP.HCM hướng tới dấu ấn sau 20 năm

● THU SÂM

Sau 20 năm, TP.HCM mới lại đảm nhận vai trò đăng cai chính Đại hội Thể thao toàn quốc. Không chỉ hướng tới tổ chức thành công sự kiện thể thao lớn nhất cả nước, Thành phố còn kỳ vọng thông qua Đại hội giới thiệu với bạn bè trong nước và quốc tế hình ảnh một đô thị trẻ trung, năng động, hiện đại, giàu bản sắc văn hóa và nghĩa tình.

Gấp rút hoàn thiện những khâu chuẩn bị cuối cùng

Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026 có quy mô 48 môn thi đấu, quy tụ 36 đoàn thể thao đến từ 34 tỉnh, thành phố và hai ngành Công an, Quân đội, với khoảng 12.000 cán bộ, huấn luyện viên, vận động viên, 2.000 trọng tài. Sự kiện dự kiến thu hút khoảng 200.000 lượt khách mời, cổ động viên và du khách. Với vai trò địa phương đăng cai chính, TP.HCM đảm nhận tổ chức lễ khai mạc, bế mạc và 44 trong tổng số 48 môn thi đấu. Đây vừa là vinh dự, vừa đặt ra yêu cầu lớn đối với công tác tổ chức, nhất là việc bảo đảm cơ sở vật chất, điều kiện chuyên môn, an ninh, an toàn và các dịch vụ phục vụ vận động viên, người hâm mộ.

Phó Giám đốc Sở VHTT TP.HCM Nguyễn Nam Nhân cho biết, Thành phố đang tập trung hoàn thiện những công đoạn cuối cùng để sẵn sàng bước vào Đại hội. Với khối lượng công việc lớn, trải rộng trên nhiều địa điểm, công tác chuẩn bị được triển khai theo hướng chủ động, đồng bộ, chú trọng chất lượng chuyên môn và hiệu quả tổ chức.

Theo ông Nguyễn Nam Nhân, bên cạnh việc chuẩn bị tốt nhất các điều kiện phục vụ thi đấu, Đại hội còn là dịp để TP.HCM thể hiện năng lực tổ chức những sự kiện thể thao quy mô quốc gia, đồng thời quảng bá những thành tựu phát triển kinh tế - xã hội, các giá trị văn hóa, du lịch và hình ảnh con người Thành phố đến đông đảo bạn bè trong nước, quốc tế.

Hiện các địa điểm thi đấu đã được rà soát, nhiều hạng mục cơ sở vật chất đã hoàn thành. Thành phố được giao chuẩn bị trang thiết bị, cơ sở vật chất cho 58 trong tổng số 65 phân môn, chiếm 89,2%. Để đáp ứng yêu cầu tổ chức, TP.HCM đã bố trí bổ sung kinh phí cho các địa phương sửa chữa, nâng cấp cơ sở vật chất và mua sắm trang thiết bị. Một số công trình tại phường Tân Thuận, Đông Hòa và khu vực nhà thi đấu ở xã Cần Giờ đã hoàn thành. Những địa điểm còn lại đang được đôn đốc triển khai, phấn đấu bảo đảm các điều kiện phục vụ thi đấu trước thời điểm tổ chức ít nhất 7 ngày.

Đáng chú ý, môn Muay sẽ mở màn các cuộc tranh tài tại TP.HCM, từ ngày 20 - 30.10 tại phường Đông Hòa, với công tác chuẩn bị cơ bản đã hoàn tất. Trưởng bộ môn Muay TP.HCM Cổ Tấn Anh Linh cho biết, các hạng mục phục vụ thi đấu như hệ thống điều hòa, cách âm, thảm thi đấu, võ đài và trang thiết bị chuyên môn đã được kiểm tra, lắp đặt đầy đủ, sẵn sàng đón các đoàn vận động viên.

Bà Từ Thị Lê Na, phụ trách môn Muay và Pencak Silat thuộc Cục Thể dục thể thao Việt Nam, đánh giá cao sự chủ động của địa phương đăng cai. Qua kiểm tra thực tế, các điều kiện về sân bãi, trang thiết bị, phòng chức năng, hệ thống điện và các hạng mục kỹ thuật đã được chuẩn bị, đáp ứng yêu cầu tổ chức thi đấu quốc tế.

Môn Muay dự kiến có sự tham gia của 24 đoàn, tranh tài ở 17 bộ huy chương. Việc chuẩn bị chu đáo cho môn thi đấu mở màn được kỳ vọng tạo khởi đầu thuận lợi, tiếp thêm khí thế cho các cuộc tranh tài tiếp theo.

Cơ hội quảng bá hình ảnh

Một trong những điểm nhấn được chờ đợi của Đại hội là lễ khai mạc, dự kiến diễn ra lúc 19 giờ ngày 21.11 tại Công viên Bờ sông Sài Gòn, phường An Khánh. Theo phương án được triển khai, chương trình chính kéo dài khoảng 130 phút, với sự tham gia của gần 2.000 người diễu hành và khoảng 1.000 nghệ sĩ, vận động viên cùng lực lượng biểu diễn. Không gian tổ chức kết nối Công viên Bờ sông Sài Gòn, mặt nước sông Sài Gòn và khu vực đường Nguyễn Huệ, kết hợp nghệ thuật trình diễn với công nghệ âm thanh, ánh sáng hiện đại.

Chương trình nghệ thuật chào mừng dự kiến gồm hai phần mang tên "Những dòng sông hội tụ" và "Vươn vai Phù Đổng", gửi gắm thông điệp về sức mạnh đoàn kết, khát vọng vươn lên và tinh thần thể thao Việt Nam. Đặc biệt, nghi thức rước và thắp đuốc Đại hội được xây dựng với điểm nhấn là hành trình đưa ngọn lửa từ khu vực Bến Nhà Rồng theo đường sông Sài Gòn về địa điểm khai mạc. Hình ảnh ngọn đuốc được trao truyền giữa các vận động viên tiêu biểu hứa hẹn tạo nên khoảnh khắc giàu cảm xúc, kết nối truyền thống với khát vọng phát triển của thể thao nước nhà.

Không chỉ đầu tư cho những nghi lễ quan trọng, TP.HCM còn đẩy mạnh ứng dụng công nghệ trong công tác điều hành. Hệ thống phần mềm quản lý Đại hội đã được hoàn thiện, bàn giao để đưa vào vận hành. Sổ tay điện tử tích hợp lịch thi đấu, địa điểm, bản đồ chỉ dẫn, điều lệ các môn, bảng tổng sắp huy chương và các thông tin cần thiết, tạo thuận lợi cho vận động viên, huấn luyện viên, trọng tài, báo chí và người hâm mộ.

Công tác truyền thông cũng được chú trọng với kế hoạch xây dựng các chuyên trang, sản phẩm truyền thông đa phương tiện, tăng cường tuyên truyền trực quan tại các tuyến đường, cửa ngõ và địa điểm thi đấu. Trung tâm Báo chí Đại hội dự kiến được công bố vào ngày 9.11, phục vụ hoạt động tác nghiệp của các cơ quan báo chí trong nước và quốc tế.

Trước đó, Ban Tuyên giáo Thành ủy TP.HCM đã ban hành công văn đề nghị các cơ quan, đơn vị, địa phương tăng cường tuyên truyền về Đại hội, tạo không khí phấn khởi, sôi nổi trong cán bộ, đảng viên và nhân dân; gắn hoạt động thể thao với quảng bá hình ảnh Thành phố văn minh, hiện đại, nghĩa tình.

Sau hai thập kỷ chờ đợi, Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X trở lại với TP.HCM trong một diện mạo và quy mô mới. Thành công của Đại hội vì thế không chỉ được đo bằng những kỷ lục, tấm huy chương hay chất lượng các cuộc tranh tài, mà còn ở dấu ấn tổ chức, sự hưởng ứng của người dân và những giá trị lâu dài đối với phong trào thể dục, thể thao.

Với sự chuẩn bị tích cực của địa phương đăng cai cùng sự phối hợp của các cơ quan Trung ương và các địa phương, Đại hội được kỳ vọng sẽ trở thành ngày hội lớn của thể thao Việt Nam, đồng thời góp phần lan tỏa hình ảnh TP.HCM năng động, thân thiện, mến khách, giàu khát vọng phát triển. ■

Nhà thi đấu môn Muay đã sẵn sàng cho các cuộc thi đấu chính thức từ ngày 22.10

U23 Việt Nam đối đầu U23 Thái Lan tại Pleiku

U23 Việt Nam sẽ đối đầu với U23 Thái Lan, U23 Singapore và U23 Qatar tại Giải bóng đá giao hữu quốc tế U23 - Gia Lai VTV Cup 2026, diễn ra từ ngày 10 - 14.11 trên sân Pleiku (Gia Lai).

Giải bóng đá giao hữu quốc tế U23 - Gia Lai VTV Cup 2026 do Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) phối hợp với Sở VHTTDL tỉnh Gia Lai và CLB Hoàng Anh Gia Lai tổ chức, quy tụ bốn đội tuyển gồm U23 Việt Nam, U23 Thái Lan, U23 Qatar và U23 Singapore. Các đội thi đấu theo thể thức vòng tròn một lượt tính điểm để xác định thứ hạng chung cuộc. Với sự góp mặt của những đại diện đến từ Đông Nam Á và Tây Á, giải đấu hứa hẹn mang đến các cuộc so tài hấp dẫn, đồng thời tạo điều kiện để các đội tuyển trẻ nâng cao chất lượng chuyên môn.

Theo lịch thi đấu, U23 Việt Nam sẽ ra quân gặp đối thủ nhiều duyên nợ U23 Thái Lan lúc 19h ngày 10.11. Cuộc đối đầu giữa hai đội tuyển được chờ đợi sẽ tạo sức hút lớn ngay trong ngày khai mạc, khi bóng đá Việt Nam và Thái Lan luôn có sự cạnh tranh quyết liệt ở các cấp độ đội tuyển. Sau trận mở màn, U23 Việt Nam tiếp tục chạm trán U23 Singapore lúc 19h ngày 12.11, trước khi khép lại hành trình tại giải bằng cuộc đối đầu U23 Qatar lúc 19h ngày 14.11. Trong đó, màn so tài với đại diện Tây Á được xem là bài kiểm tra đáng chú ý, giúp các cầu thủ trẻ Việt Nam có thêm cơ hội trải nghiệm những phong cách thi đấu khác nhau.

Theo kế hoạch dự kiến, U23 Việt Nam sẽ hội quân trở lại vào ngày 8.11 để chuẩn bị cho giải đấu. Quỹ thời gian tập trung không dài, nhưng việc được thi đấu 3 trận quốc tế trong vòng 5 ngày sẽ giúp Ban huấn luyện đánh giá phong độ, khả năng thích nghi chiến thuật và sự phối hợp giữa các vị trí. Đặc biệt, trong quá trình xây dựng lực lượng hướng tới Vòng loại U23 châu Á 2028, những trận đấu có tính cạnh tranh như Gia Lai VTV Cup 2026 đóng vai trò quan trọng. Đây không chỉ là dịp để các cầu thủ trẻ tích lũy kinh nghiệm thi đấu quốc tế, mà còn giúp Ban huấn luyện có thêm cơ sở lựa chọn nhân sự, hoàn thiện lối chơi và xác định những vị trí cần bổ sung.

Giải đấu cũng gây chú ý với cơ cấu tiền thưởng hấp dẫn. Đội vô địch sẽ nhận 100.000 USD cùng Cúp và HCV. Đội á quân nhận 40.000 USD và HCB, trong khi đội xếp thứ ba được nhận 20.000 USD cùng HCĐ. Ngoài các giải thưởng tập thể, Ban tổ chức còn trao 2.000 USD cho Cầu thủ xuất sắc nhất giải. Các danh hiệu Cầu thủ ghi nhiều bàn thắng nhất, Thủ môn xuất sắc nhất và Tổ trọng tài xuất sắc đều có mức thưởng 1.000 USD.

L.HOÀNG

Lê Văn Công và chiến thắng vượt lên màu huy chương

● VĨNH HY

Tấm HCB của Lê Văn Công tại Asian Para Games 2026 không chỉ "mở hàng" huy chương cho Đoàn Thể thao người khuyết tật Việt Nam, mà còn gợi nhắc về hành trình bền bỉ của một trong những VĐV tiêu biểu nhất lịch sử thể thao người khuyết tật nước nhà. Ở tuổi 42, khi nhiều năm thi đấu đỉnh cao đã lấy đi không ít sức lực, đô cử quê Hà Tĩnh vẫn đứng trên bục nhận huy chương châu lục bằng bản lĩnh và ý chí không ngừng vươn lên.

Lực sĩ Lê Văn Công một lần nữa vượt giới hạn, viết tiếp hành trình vinh quang của mình tại đấu trường châu lục
Ảnh: THU HƯƠNG

Bản lĩnh được tôi luyện qua những đỉnh cao

Tại chung kết cử tạ hạng 49kg nam, Lê Văn Công đạt mức tạ tốt nhất 171kg, xếp thứ hai sau Omar Qarada của Jordan với 176kg. Chen Liuxun (Trung Quốc) giành HCĐ với 161kg. Khoảng cách 5kg với ngôi vô địch cho thấy cuộc cạnh tranh vẫn rất quyết liệt, trong khi khoảng cách 10kg so với người xếp thứ ba khẳng định vị thế và năng lực cạnh tranh của lực sĩ Việt Nam.

Dẫu chưa thể có được màu huy chương cao nhất, nhưng kết quả ấy vẫn có ý nghĩa đặc biệt. Bởi trên sàn đấu đỉnh cao, mỗi mức tạ không chỉ phản ánh sức mạnh cơ bắp, mà còn là phép thử của kỹ thuật, sự tập trung, khả năng kiểm soát tâm lý và cả quá trình chuẩn bị kéo dài phía sau.

Tên tuổi Lê Văn Công đã gắn liền với những cột mốc đáng nhớ của thể thao người khuyết tật Việt Nam. Anh từng giành HCV Paralympic Rio 2016, HCB Paralympic Tokyo 2020, HCĐ Paralympic Paris 2024 và HCĐ ở Asian Para Games 2023. Những thành tích ấy đưa lực sĩ sinh năm 1984 trở thành biểu tượng của nghị lực, đồng thời khẳng định khả năng cạnh tranh của VĐV người khuyết tật Việt Nam ở cấp độ cao nhất.

Tại Asian Para Games 2026, đối thủ lớn nhất của anh tiếp tục là Omar Qarada, nhà vô địch Paralympic Paris 2024 và là chủ nhân của tấm HCV Asian Para Games 2023. Hai lực sĩ đã nhiều lần góp mặt ở những đấu trường lớn, nơi chênh lệch giữa chiến thắng và thất bại đôi khi chỉ nằm ở vài kg. Qarada đạt 176kg để giành HCV, còn Lê Văn Công dừng lại ở mức 171kg. Kết quả này cho thấy đối thủ Jordan vẫn nhỉnh hơn trong cuộc so tài, nhưng cũng khẳng định đô cử Việt Nam chưa đánh mất khả năng cạnh tranh huy chương.

Ở tuổi 42, việc duy trì được phong độ tại đấu trường châu lục với Lê Văn Công đã là một thử thách đáng kể. Đằng sau một lượt nâng tạ thành công là hàng nghìn giờ tập luyện, quá trình kiểm soát thể trạng, phục hồi và phòng ngừa chấn thương. Càng ở giai đoạn cuối sự nghiệp, từng quyết định về mức tạ và từng điều chỉnh trong tập luyện càng cần được tính toán kỹ lưỡng.

Sau khi giành HCB, Lê Văn Công xúc động gửi lời cảm ơn ngành Thể thao, Ban huấn luyện, gia đình, đồng đội và người hâm mộ đã đồng hành cùng anh. Với đô cử này, tấm huy chương không chỉ là kết quả của nỗ lực cá nhân mà còn là thành quả được tạo nên từ niềm tin, sự hy sinh và những hỗ trợ bền bỉ của nhiều người.

"Công đã hoàn thành nhiệm vụ", lời chia sẻ giản dị ấy thể hiện tinh thần trách nhiệm của một VĐV khi khoác lên mình màu áo đội tuyển quốc gia. Sau nhiều năm chinh phục những đỉnh cao, điều anh hướng đến không chỉ là thứ hạng, mà còn là nỗ lực thi đấu hết mình để đáp lại sự kỳ vọng của những người luôn sát cánh.

> *"Tấm huy chương hôm nay không chỉ là thành quả của những ngày tháng nỗ lực, kiên trì và quyết tâm, mà còn là kết tinh của tình yêu thương, sự hy sinh và niềm tin từ tất cả mọi người. Công vô cùng tự hào khi được khoác trên mình màu áo đỏ, mang theo niềm tự hào Việt Nam thi đấu trên đấu trường quốc tế. Mỗi lời động viên, mỗi sự sẻ chia của mọi người chính là nguồn động lực quý giá để Công không ngừng cố gắng và vượt qua những thử thách. Công đã hoàn thành nhiệm vụ."*
>
> **(LÊ VĂN CÔNG)**

Truyền cảm hứng cho những người tiếp bước

Giá trị tấm huy chương của Lê Văn Công không dừng lại ở những thành tích cá nhân. Hành trình của anh góp phần truyền đi thông điệp rằng khuyết tật không đồng nghĩa với giới hạn của tài năng. Khi được tạo điều kiện phù hợp, người khuyết tật có thể phát huy năng lực, theo đuổi những mục tiêu lớn và đóng góp tích cực cho xã hội.

Tấm HCB tại Nagoya (Nhật Bản) mang ý nghĩa lớn hơn một vị trí trên bảng tổng sắp. Đó là niềm vui mở màn cho Đoàn Thể thao người khuyết tật Việt Nam, là động lực đối với các VĐV đang tranh tài, đồng thời là lời nhắc về vai trò của thể thao trong việc thúc đẩy sự tự tin, bình đẳng và hòa nhập.

Tuy nhiên, để tiếp tục có những gương mặt đủ sức cạnh tranh ở tầm châu Á và thế giới, thể thao người khuyết tật Việt Nam cần một chiến lược phát triển lâu dài. Việc phát hiện tài năng từ cộng đồng, mở rộng cơ hội tiếp cận cơ sở tập luyện, đào tạo HLV chuyên sâu và ứng dụng khoa học thể thao cần được chú trọng hơn nữa.

Riêng với cử tạ, kiểm soát lượng vận động, xây dựng chế độ dinh dưỡng, phục hồi và phòng ngừa chấn thương là những yếu tố quan trọng để kéo dài tuổi nghề. Những VĐV giàu kinh nghiệm như Lê Văn Công cần được hỗ trợ tối ưu để phát huy năng lực, đồng thời trở thành nguồn cảm hứng và kinh nghiệm quý giá cho lớp kế cận.

Asian Para Games 2026 vẫn còn những ngày tranh tài phía trước. Tấm HCB của Lê Văn Công đã đem lại niềm vui cho thể thao người khuyết tật Việt Nam, nhưng dấu ấn lớn nhất mà lực sĩ 42 tuổi để lại có lẽ không nằm ở màu huy chương. Đó là hành trình bền bỉ vượt qua giới hạn, tinh thần không ngừng cống hiến và niềm tin rằng giá trị của một VĐV được tạo nên không chỉ từ chiến thắng, mà còn từ cách họ đứng vững trước thử thách và truyền động lực cho những người tiếp bước. ■

TIN THỂ THAO

Giải đấu kiếm Đông Nam Á 2026

Từ ngày 19 - 23.10, Giải đấu kiếm vô địch Đông Nam Á 2026 diễn ra tại Nhà thi đấu đa năng tỉnh Quảng Ninh, quy tụ hơn 200 VĐV, HLV trong khu vực. Các kiếm thủ tranh tài ở nội dung cá nhân và đồng đội nam, nữ thuộc ba loại kiếm: Kiếm chém, kiếm liễu và kiếm ba cạnh.

Giải đấu có chất lượng chuyên môn cao khi quy tụ nhiều VĐV từng tham dự SEA Games 33 tại Thái Lan năm 2025. Đội tuyển đấu kiếm Việt Nam đặt mục tiêu đạt thành tích tốt nhất trên sân nhà. Sau giải, các VĐV sẽ trở về đơn vị chủ quản, tập trung chuẩn bị cho Đại hội Thể thao toàn quốc 2026. **L.H**

Vòng 2 Giải bóng chuyền nam mở cửa tự do

Vòng 2 Giải bóng chuyền nam VĐQG 2026 sẽ diễn ra từ ngày 28.10 đến 8.11 tại Nhà thi đấu Phú Thọ (TP.HCM). Đáng chú ý, Ban tổ chức quyết định mở cửa miễn phí, tạo điều kiện để người hâm mộ đến sân cổ vũ các đội bóng. Giải đấu quy tụ 8 đội: ĐKVĐ Biên phòng MB, Thể công Tân Cảng, Ninh Bình, Đà Nẵng, Sanest Khánh Hòa, Hà Nội, TP.HCM và Công an TP.HCM. Sau vòng 1, Biên phòng MB và Công an TP.HCM đang dẫn đầu bảng xếp hạng.

Tại vòng 2, mỗi đội được đăng ký tối đa 14 cầu thủ, trong đó có 2 ngoại binh. Danh sách thi đấu chính thức sẽ được chốt tại cuộc họp kỹ thuật ngày 27.10. **H.L**

Nguyễn Thùy Linh trở lại sân chơi quốc nội

Tay vợt số 1 cầu lông nữ Việt Nam Nguyễn Thùy Linh sẽ tham dự Giải cầu lông các cây vợt xuất sắc quốc gia 2026 tại Quảng Trị, trước khi hướng tới mục tiêu bảo vệ ngôi vô địch tại Đại hội Thể thao toàn quốc vào tháng 11. Giải đấu đánh dấu việc Thùy Linh trở lại thi đấu trong nước sau giai đoạn thi đấu quốc tế không thực sự thuận lợi. Bước vào năm 2026, tay vợt quê Phú Thọ đặt mục tiêu trở lại top 20 thế giới, nhưng những kết quả gần đây chưa đáp ứng kỳ vọng.

Sau giải đấu tại Quảng Trị, tâm điểm trong lịch trình cuối năm của Thùy Linh là Đại hội Thể thao toàn quốc 2026. Thùy Linh hiện là một trong những trụ cột quan trọng của đoàn thể thao Đồng Nai. Tay vợt này đang là đương kim vô địch đơn nữ tại hai kỳ Đại hội liên tiếp, qua đó khẳng định vị thế hàng đầu ở sân chơi quốc nội. **K.TUẤN**

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch
● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798
● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam
GIÁ: 5.000đ

Áo dài Việt Nam khoe sắc tại Venezuela

Nhân kỷ niệm Ngày Phụ nữ Việt Nam 20.10, Đại sứ quán Việt Nam tại Venezuela tổ chức chuỗi hoạt động giao lưu văn hóa đặc sắc và vô cùng ý nghĩa, tôn vinh vẻ đẹp truyền thống của người phụ nữ Việt Nam ngay tại trái tim của quốc gia Nam Mỹ xinh đẹp.

Điểm nhấn đáng chú ý trong chuỗi sự kiện là màn trình diễn áo dài và nón lá vô cùng rực rỡ. Những tà áo dài thướt tha kết hợp cùng chiếc nón lá bình dị đã khoe sắc trên các tuyến phố trung tâm thủ đô Caracas và dừng chân tại biểu tượng lịch sử Quảng trường Plaza Caracas. Sự xuất hiện của nét đẹp văn hóa Việt Nam đã thu hút đông đảo sự chú ý từ người dân địa phương cũng như bạn bè quốc tế. Sự kiện còn là cầu nối văn hóa gần gũi, góp phần thắt chặt hơn nữa tình đoàn kết, hữu nghị giữa nhân dân hai nước Việt Nam - Venezuela. **KHẢ HÂN**

Người trẻ EU đối mặt nguy cơ thất nghiệp kéo dài

Gần 3 triệu thanh niên tại các nước thuộc Liên minh châu Âu đang thất nghiệp, trong khi cơ hội việc làm tại nhiều ngành dịch vụ đòi hỏi trình độ chuyên môn ngày càng thu hẹp, làm gia tăng nguy cơ người trẻ mất kết nối lâu dài với thị trường lao động. Theo phân tích của Ngân hàng Trung ương châu Âu, từ quý I.2023 đến quý I.2026, số việc làm dành cho lao động trẻ trong lĩnh vực công nghệ thông tin và truyền thông giảm hơn 18%, dịch vụ chuyên nghiệp giảm hơn 5% và tài chính giảm hơn 3%.

Các chuyên gia cảnh báo, thất nghiệp kéo dài khiến người trẻ khó tích lũy kỹ năng, kinh nghiệm, đồng thời đối mặt với nguy cơ nợ nần, suy giảm sức khỏe tinh thần và mất kết nối với các mạng lưới hỗ trợ xã hội.

TRÂM ANH

Trung Quốc hồi sinh nghệ thuật múa rối bóng

● **ANH MINH**

Tại tỉnh Liêu Ninh, miền Đông Bắc Trung Quốc, nghệ nhân Từ Tử Lâm đang nỗ lực gìn giữ và phát huy nghệ thuật múa rối bóng Lăng Nguyên, di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia, thông qua biểu diễn, truyền nghề và đưa nghệ thuật truyền thống đến gần hơn với công chúng.

Trung Quốc đang nỗ lực gìn giữ và phát huy nghệ thuật múa rối bóng truyền thống Ảnh: AI

Kết tinh giá trị nghệ thuật trình diễn dân gian và bản sắc văn hóa địa phương, nghệ nhân Từ Tử Lâm đang góp phần hồi sinh nghệ thuật múa rối bóng truyền thống Trung Quốc. Dưới ánh đèn sân khấu rực rỡ, những con rối chuyển động linh hoạt trên màn chiếu, tái hiện sinh động các câu chuyện dân gian và phong tục địa phương.

Sự kết hợp giữa ánh sáng, bóng tối, âm nhạc, lời ca và nghệ thuật điều khiển con rối tạo nên sức hấp dẫn riêng cho múa rối bóng Lăng Nguyên, loại hình nghệ thuật được lưu truyền qua nhiều thế hệ tại Trung Quốc.

Không chỉ là hình thức giải trí dân gian, múa rối bóng Lăng Nguyên còn lưu giữ ký ức cộng đồng, phản ánh đời sống, quan niệm và phong tục của người dân địa phương. Giá trị của loại hình nghệ thuật này nằm ở sự kết hợp hài hòa giữa tạo hình con rối, kỹ thuật điều khiển, diễn xuất và nghệ thuật thanh nhạc.

Mỗi buổi diễn vừa đòi hỏi sự khéo léo của nghệ nhân, vừa thể hiện khả năng kể chuyện và truyền tải cảm xúc thông qua những hình tượng trên màn chiếu. Việc được công nhận là di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia khẳng định ý nghĩa của loại hình nghệ thuật này trong việc bảo tồn di sản dân gian và bản sắc văn hóa truyền thống.

Sinh năm 1964 trong một gia đình có truyền thống gắn bó lâu đời với nghề múa rối bóng, Từ Tử Lâm đã dành hơn 40 năm theo đuổi loại hình nghệ thuật này. Với kinh nghiệm và kỹ năng biểu diễn, ông trở thành nghệ nhân kế thừa tiêu biểu, có ảnh hưởng trong giới nghề. Nhiều đoạn hát do ông thể hiện còn được sử dụng làm mẫu giảng dạy, góp phần lưu giữ những kỹ thuật biểu diễn đặc sắc.

Không chỉ chú trọng bảo tồn kỹ thuật, Từ Tử Lâm còn tìm cách mở rộng sức lan tỏa của múa rối bóng trong đời sống đương đại. Ông thành lập đoàn biểu diễn riêng, đưa các chương trình chất lượng đến với cộng đồng. Trong nhiều năm, ông cùng các nghệ sĩ đã thực hiện hơn 4.000 buổi diễn tại Liêu Ninh và các tỉnh lân cận.

Bên cạnh hoạt động biểu diễn, việc đào tạo thế hệ kế cận cũng được nghệ nhân đặc biệt quan tâm. Thông qua hướng dẫn trực tiếp, ông truyền dạy kỹ thuật điều khiển con rối, phối hợp động tác và nghệ thuật thể hiện giọng hát, giúp người học tiếp cận những yêu cầu tinh tế của sân khấu truyền thống.

Quá trình chế tác con rối cũng góp phần làm nên giá trị của nghệ thuật múa rối bóng. Từ tạo hình nhân vật đến điều khiển chuyển động trên màn chiếu, mỗi công đoạn đều đòi hỏi sự khéo léo, kiên trì và kinh nghiệm tích lũy qua nhiều năm. Những kỹ năng này không chỉ tạo nên sức hấp dẫn của buổi diễn mà còn thể hiện tri thức và sự sáng tạo được truyền nối qua nhiều thế hệ.

Với những nỗ lực bền bỉ, nghệ nhân Từ Tử Lâm góp phần duy trì sức sống của múa rối bóng Lăng Nguyên trong đời sống văn hóa cộng đồng, đồng thời đưa di sản đến gần hơn với công chúng và truyền cảm hứng để thế hệ trẻ tiếp nối truyền thống.

Hành trình của nghệ nhân Từ Tử Lâm cho thấy vai trò quan trọng của những người gìn giữ di sản trong việc bảo tồn nghệ thuật dân gian, phát huy bản sắc văn hóa và kết nối các giá trị truyền thống với đời sống đương đại, qua đó lan tỏa nghệ thuật múa rối bóng Lăng Nguyên và duy trì sức sống di sản qua các thế hệ. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Thách thức mới từ AI

● **LƯƠNG SAN**

Sự phát triển nhanh chóng của trí tuệ nhân tạo (AI), đặc biệt là các thiết bị đeo thông minh, đang đặt ra thách thức mới đối với công tác tổ chức thi cử tại Hàn Quốc.

Khi công nghệ ngày càng khó nhận diện bằng các biện pháp thông thường, việc bảo đảm công bằng không chỉ đòi hỏi phát hiện gian lận mà còn cần điều chỉnh quy chế, phương thức giám sát và trách nhiệm của các bên liên quan.

Trước kỳ thi tuyển sinh đại học dự kiến diễn ra vào tháng 11.2026, Bộ Giáo dục Hàn Quốc đang tăng cường kiểm soát kính thông minh tích hợp AI. Theo kế hoạch, giám thị sẽ kiểm tra kính của thí sinh trước mỗi buổi thi nhằm ngăn chặn nguy cơ gian lận. Động thái này được đưa ra sau một số vụ việc liên quan đến kính thông minh tại các kỳ thi tuyển sinh của Đại học Yonsei và Đại học Seoul trong tháng 10.

Những vụ việc cho thấy công nghệ đang làm thay đổi phương thức gian lận thi cử. Khác với điện thoại, tai nghe hay đồng hồ thông minh thường dễ bị phát hiện, kính tích hợp AI có hình dáng tương tự kính thông thường, khó nhận diện bằng mắt thường nhưng vẫn có thể thu nhận hình ảnh, kết nối và xử lý thông tin từ bên ngoài.

Đáng chú ý, ranh giới giữa thiết bị tiêu dùng thông thường và công cụ có thể bị lợi dụng để gian lận ngày càng khó xác định qua hình thức bên ngoài. Vì vậy, công tác kiểm soát cần vượt ra ngoài việc nhận diện thiết bị, hướng tới quy định sử dụng công nghệ rõ ràng, phương thức kiểm tra phù hợp và quy trình xử lý vi phạm minh bạch.

Tuy nhiên, việc tăng cường kiểm tra cũng làm gia tăng áp lực đối với đội ngũ giám thị. Khi việc phát hiện gian lận vẫn chủ yếu dựa vào quan sát và phán đoán cá nhân, giáo viên có thể phải đối mặt với những tình huống khó xác minh, khiếu nại và tranh chấp. Nếu thiếu nhân lực hỗ trợ và hướng dẫn cụ thể, trách nhiệm bổ sung này có thể ảnh hưởng đến hiệu quả tổ chức thi.

Về lâu dài, Hàn Quốc cần xây dựng chiến lược ứng phó toàn diện với gian lận bằng AI, trong đó chú trọng cập nhật quy chế, tập huấn giám thị và đánh giá độ chính xác, tính khả thi của các công cụ phát hiện thiết bị. Các biện pháp giám sát cũng cần bảo đảm quyền riêng tư, tính minh bạch và khả năng xem xét lại quyết định xử lý vi phạm.

Thách thức mới từ AI vì thế không chỉ nằm ở việc ngăn chặn những hình thức gian lận mới, mà còn ở khả năng thích ứng của hệ thống giáo dục. Hoàn thiện quy định, hỗ trợ giám thị và bảo vệ quyền lợi thí sinh sẽ là những yếu tố quan trọng để duy trì tính công bằng của kỳ thi và củng cố niềm tin xã hội. ■